

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Pensionsredovisning i förändring

- En studie av borttagandet av korridormetoden i IAS 19

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Externredovisning

Vårterminen 2012

Författare:

Caroline Ståhle

Lina Åsén

Handledare:

Andreas Hagberg

SAMMANFATTNING

**Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet,
Externredovisning, Kandidatuppsats, VT 12**

Författare: Caroline Ståhle och Lina Åsén

Handledare: Andreas Hagberg

Titel: Pensionsredovisning i förändring - En studie av borttagandet av korridormetoden i IAS 19

Bakgrund och problem: Genom att erbjuda val vid redovisning av aktuariella vinster och förluster minskar möjligheten till jämförelse mellan bolag och länder. IASB har valt att genomföra ett borttagande av korridormetoden, vilket är den redovisningsmetod som i dagsläget tillämpas av majoriteten av företagen på Stockholmsbörsen Large Cap-lista. Detta har belysts som ett problem i flertalet studier och kommer leda till en väsentlig påverkan för många av de företag som tvingas till ett byte 2013.

Syfte: Uppsatsens syfte är att undersöka varför vissa företag på Stockholmsbörsen inte tillämpar korridormetoden och vilken metod de valt istället samt vad den reviderade standarden IAS 19 kan komma att få för effekt för företag som tvingas till ett byte från korridormetoden 2013.

Avgränsningar: Uppsatsen studerar enbart företag noterade på Stockholmsbörsen Large Cap-lista. Vidare kommer enbart de företag som tillämpar förmånsbestämd redovisning av pensionsåtagandet att studeras. En avgränsning till industrisektorn enligt OMX Nasdaq ICB indelning har sedan gjorts för att djupare studera företagets motiv till att redovisa i övrigt totalresultat samt de förväntade effekter av borttagandet av korridormetoden.

Metod: Uppsatsen baseras på en flerfaldig strategi där både en kvantitativ och kvalitativ metod tillämpats. Vid insamlandet av de totalt 58 årsredovisningarna från företag noterade på Stockholmsbörsen Large Cap-lista som ligger till grund för studien tillämpades en kvantitativ ansats. För att få en djupare förståelse samt ha möjlighet att besvara uppsatsens syfte och forskningsfrågor valdes en mer kvalitativ metod i form av telefonintervjuer med åtta av företagen på listan.

Resultat och slutsatser: Slutsatserna visar på att de främsta motiven till att redovisa aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat är att ge intressenterna en mer rättvisande bild av företagets finansiella åtaganden, att alternativet minskar volatiliteten i resultaträkningen och att det ökar transparensen i rapporterna. Ett borttagande av korridormetoden väntas leda till en ökad jämförbarhet mellan företag på marknaden. Borttagandet väntas även ge effekter i form av en ökad redovisad pensionsskuld. Alla företag på Stockholmsbörsen Large Cap har identifierats ha aktuariella förluster vilket således ger en stor engångseffekt i eget kapital.

Förslag till fortsatt forskning: Efter att ha konstaterat studiens slutsatser anser vi att det skulle vara intressant att studera hur marknaden verkligen påverkades av borttagandet av korridormetoden. Vidare intressant skulle vara att studera om de företag som idag ställer sig skeptiska till bytet har ändrat uppfattning efter att de börjat tillämpa metoden.

Nyckelord: Aktuariella vinster och förluster, effekter, IASB, korridormetoden, motiv, pensioner

FÖRORD

Efter 10 veckors intensivt och givande arbete är vår kandidatuppsats äntligen klar!

Vi vill börja med att tacka vår handledare Andreas Hagberg och opponent-grupperna som bidragit med värdefulla råd under arbetets gång. Ett stort tack riktar vi även till de respondenter som har deltagit och gjort denna studie möjlig. Sist men inte minst tackar vi varandra för ett gott samarbete!

Göteborg den 31 maj 2012

Caroline Ståhle

Lina Åsén

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	6
1.1 BAKGRUND.....	6
1.2 PROBLEMDISKUSSION.....	7
1.3 SYFTE OCH BIDRAG	8
1.4 FORSKNINGSPRÅGOR.....	9
1.5 AVGRÄNSNINGAR OCH GENOMFÖRANDE	9
2 METOD.....	10
2.1 VAL AV ANSATS.....	10
2.2 URVALSPROCESSEN.....	10
2.2.1 INTERVJUOBJEKT	11
2.2.2 KVANTITATIV DATA	12
2.3 INSAMLING AV DATA	12
2.4 BEARBETNING AV DATA.....	13
2.5 TROVÄRDIGHET	13
2.6 BEGRÄNSNINGAR	14
3 REFERENSRAM.....	15
3.1 IASB, MED HARMONISERING SOM MÅL	15
3.1.1 IAS 19 - ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA.....	16
3.1.2 AKTUARIELLA ANTAGANDEN.....	16
3.1.3 AKTUARIELLA VINSTER OCH FÖRLUSTER.....	17
3.2 REDOVISNINGSVÄL IDAG OCH I FRAMTIDEN	18
3.2.1 KORRIDORMETODEN	18
3.2.2 ÖVRIGT TOTALRESULTAT	19
3.2.3 DIREKT MOT RESULTAT	19
3.2.4 REVIDERADE IAS 19 - EXPOSURE DRAFT	20
3.3 TIDIGARE STUDIER	20
4 EMPIRI.....	23
4.1 MOTIV TILL VALD REDOVISNINGSMETOD	24
4.1.1 FÖRETAG SOM REDOVISAR ENLIGT KORRIDORMETODEN	24
4.1.2 FÖRETAG SOM REDOVISAR I ÖVRIGT TOTALRESULTAT	25
4.2 ÖVERGÅNGENS EFFEKTER	26
4.2.1 FÖRETAG SOM REDOVISAR ENLIGT KORRIDORMETODEN	26
4.2.2 FÖRETAG SOM REDOVISAR I ÖVRIGT TOTALRESULTAT	27
4.3 RAPPORTERADE FÖRVÄNTNINGAR AV ÖVERGÅNGEN:.....	28
5 ANALYS.....	30
5.1 MOTIV TILL REDOVISNING I ÖVRIGT TOTALRESULTAT.....	30
5.2 EFFEKTER AV KORRIDORMETODENS BORTTAGANDE	32

5.2.1 JÄMFÖRBARHET	32
5.2.2 REDUCERING AV EGET KAPITAL	32
5.2.3 PENSIONSINFORMATION INVESTERARE OCH ANALYTIKER.....	33
6 SLUTSATS	35
6.1 MOTIV TILL REDOVISNING I ÖVRIGT TOTALRESULTAT.....	35
6.2 EFFEKTER AV KORRIDORMETODENS BORTTAGANDE	35
6.3 REFLEKTIONER.....	36
6.4 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	36
7 KÄLLFÖRTECKNING	37
7.1 KÄLLOR.....	37
7.2 ÅRSREDOVISNINGAR	39
7.3 INTERVJUER.....	39
BILAGOR.....	40
BILAGA 1	40
BILAGA 2	41
BILAGA 3	41
BILAGA 4	41
BILAGA 5	42

1 INLEDNING

Inledningsvis presenteras en kort bakgrund samt en diskussion kring det problem som motiverar studien. Utifrån diskussionen följer de forskningsfrågor samt syftet som uppsatsen grundar sig på. Avslutningsvis presenteras studiens avgränsningar och genomförande.

1.1 BAKGRUND

Världens länder skiljer sig åt i många avseenden, detta är något som även avspeglas på de redovisningsprinciper som tillämpas världen över. För att uppnå en ökad internationell harmonisering inom redovisningsområdet bildades 1973 International Accounting Standards Committee, IASC. IASC omstrukturerades 2001 och International Accounting Standards Board, IASB bildades. En av IASB:s främsta uppgifter är att framställa standarder det vill säga regler för redovisning. Dessa regler gäller bolag som tillämpar International Financial Reporting Standards, IFRS. Standarderna måste godkännas av EU och ska sedan tillämpas av alla börsnoterade företag i EU vid upprättande av koncernredovisning. För de bolag som upprättar redovisning i enlighet med IFRS har en föreställningsram framställts av IASB för att underlätta och ge vägledning kring hur de specifika standarderna i regelverket ska tolkas (Marton et al., 2010). Målen med att ha ett gemensamt regelverk för noterade bolag internationellt är ett viktigt instrument för att uppnå högre transparens, konstant och jämförbar finansiell information (Morais, 2008a).

En av IASB:s utgivna standarder är IAS 19 som bland annat behandlar pensionsavsättningar för anställda. I Sverige består pensionen av tre separata delar allmän pension, tjänstepension samt privatsparande. Tjänstepensionen är den del som arbetsgivaren är ansvarig att betala genom regelbundna avsättningar till diverse pensionsfonder (SPP). Vid pensionsredovisning för noterade bolag följs IAS 19 vilken behandlar avsättningar till anställda med syfte att ange hur dessa ska redovisas och hur upplysningar kring sådana avsättningar ska lämnas (IAS 19). Ersättning till anställda inkluderar "*alla former av vederlag ett företag lämnar i utbyte mot tjänster som utförs av anställda*" (IAS 19:7). Standarden delas in i fyra undergrupper vilka behandlar olika former av ersättning: kortfristiga ersättningar till anställda, övriga långfristiga ersättningar till anställda, ersättningar vid uppsägning samt ersättningar efter avslutad anställning vilket är den del som vidare kommer behandlas.

När beräkningen för avsättningar till anställda efter avslutad anställning görs baseras den på aktuariella antaganden vilka beräknas genom demografiska och finansiella antaganden. Det som bland annat ligger till grund vid beräkning av de demografiska antagandena är personalomsättning och livslängd hos de anställda. Vid framtagande av de finansiella antagandena används istället exempelvis diskonteringsränta samt framtida löneökningar för att göra korrekta bedömningar. Standarden anger att de aktuariella antaganden som företaget gör ska vara neutrala och ömsesidigt förenliga. För att antagandena ska anses vara neutrala ska de

inte vara för försiktiga eller överdrivet oförsiktiga. Ömsesidigt förenliga antaganden innebär att de utifrån kända ekonomiska samband ska anses realistiska (IAS 19). Felaktiga uppskattningar av antaganden som för höga eller för låga värden vid beräkning av exempelvis de anställdas livslängd eller uppskattning av förväntad personalomsättning resulterar i aktuariella vinster och förluster (Marton et al., 2010).

En del i IASB:s regelverk som strider mot organisationens mål med en enhetlig redovisning är IAS 19 som vid redovisning av aktuariella vinster och förluster erbjuder tre val: enligt korridormetoden, i övrigt totalresultat eller direkt i resultaträkningen. Vid tillämpning av korridormetoden har man möjlighet att inte direkt redovisa de vinster och förluster som ligger inom ett intervall på plus eller minus 10 procent kring det bästa antagandet då de på lång sikt kan komma att ta ut varandra. Det belopp som ligger utanför denna korridor ska dock redovisas mot resultatet (IAS 19). Vid redovisning i övrigt totalresultat, med ackumulerad effekt i eget kapital redovisas hela den aktuariella vinsten eller förlusten direkt. Detta redovisningsval påverkar aldrig resultatet vilket bidrar till en mer rättvisande bild av balansräkningen (Marton et al., 2010). Att redovisa direkt i resultaträkningen innebär att man redovisar de aktuariella vinster och förluster i sin helhet den period då de uppkommer. Denna metod är ett redovisningsval som är mindre frekvent använt i svenska bolag (Morais, 2008a).

I april 2010 presenterade IASB ett *Exposure draft - defined benefit plans* med förslag på revideringar av IAS 19. Detta förslag innehöll ett borttagande av användandet av den omdiskuterade korridormetoden samt ett tillägg som angav att företagens förvaltningstillgångar ska värderas enligt diskonteringsräntan, till skillnad mot tidigare då faktisk avkastning användes som underlag (Exposure draft). Denna version förväntas träda i kraft januari 2013 vilket kommer att resultera i att samtliga företag som idag tillämpar metoden tvingas till ett byte av redovisningsprincip (Edlund & Persson 2011).

1.2 PROBLEMDISKUSSION

Pensionsredovisning anses vara särskilt problematiskt främst på grund av två faktorer: det stora antalet långsiktiga ränteberäkningar man är tvungen att göra samt skillnaden mellan det redovisade och det verkliga värdet (Beechy, 2009). Eftersom IAS 19 behandlar pensionsredovisning kan det vara anledningen till att den har varit föremål för en mängd förändringar och ses som en av de mer komplexa standarderna i IASB:s regelverk.

Aktuariella vinster och förluster är ett särskilt omtvistat område då det redovisade värdet i många fall avviker från det verkliga när man skjuter upp redovisningen, vilket sker vid tillämpning av korridormetoden (Glaum, 2009). Ytterligare ett problem är standardens möjlighet att tillämpa olika metoder i redovisningen vilket leder till en bristande jämförbarhet mellan företag (Morais, 2008b). Genom att ge företag dessa val går standarden emot IASB:s och FASB:s, den amerikanska motsvarigheten till IASB, arbete mot en internationell harmonisering.

Stor efterfrågan på högre transparens i IAS 19 har länge funnits hos investerare och aktieägare för att tydliggöra de faktiska kostnaderna för avsättningar till anställda (D'Andrea, 2011). Att redovisa direkt mot resultat leder till att informationen genererar en högre transparens och användbarhet, en bieffekt är dock oönskat hög volatilitet i resultaträkningen. Denna problematik

besvarades av IASB 2006 med införandet av en alternativ metod som gav möjlighet att redovisa helheten i övrigt totalresultat vilket leder till en högre transparens och lägre volatilitet i resultaträkningen (Ericsson & Janzon, 2006).

Föreställningsramen presenterar ett antal kvalitativa egenskaper som de finansiella rapporterna ska uppfylla för att de ska ses som användbara för användarna. Ett problem i dagens standard som behandlar avsättningar till anställda är korridormetoden som alternativ för redovisning av de aktuariella vinsterna och förlusterna då den strider mot vissa delar av föreställningsramen. Vid tillämpning av korridormetoden ges bolag möjligheten att amortera av ett högre belopp än vad standarden förespråkar genom att basera beräkningen på en lägre förväntad återstående tjänstgöringstid. Då företagen har möjlighet att redovisa enligt olika beräkningar uppfylls inte den kvalitativa egenskapen jämförbarhet (Beechy, 2009). Finansiella analytiker har riktat stark kritik mot användandet av korridormetoden då de anser att metoden inte uppnår full transparens och tillåter att de finansiella rapporterna är ofullständiga genom att inte redovisa det verkliga värdet på vinsten eller förlusten (Glaum, 2009).

Borttagandet av korridormetoden väntas få en stor effekt på marknaden då en stor del av de svenska börsnoterade bolagen använder denna metod idag. De företag som tidigare valt att redovisa enligt korridormetoden kommer påverkas genom en ökning av både pensionskulden och volatiliteten i övrigt totalresultat (Edlund & Persson). Ett flertal företag belyser problematiken kring förändringen av standarden i sin årsredovisning för 2011. Volvo som i dagsläget tillämpar korridormetoden anser att förändringen kommer ha väsentlig påverkan för bolagets räkenskaper, preliminära siffror har tagits fram och visar att den redovisade pensionskulden skulle öka med omkring 12 miljarder kronor samt att eget kapital skulle minska med cirka 8 miljarder vilket motsvarar 9 procent av eget kapital 2011 (Volvo, 2011). Vidare prognostiserar SEB en reduktion på 5,3 miljarder kronor av eget kapital i samband med övergången vilket för 2011 motsvarar cirka 5 procent (SEB, 2011).

Det råder delade meningar angående borttagandet av korridormetoden, efter uppförandet av *exposure draft* 2010 kom det in 227 remissvar till IASB med kommentarer kring revideringen (IFRS_c). FAR var en av dem som valde att kommentera förändringen och ansåg i sitt remissvar att innan en eliminering av korridormetoden träder i kraft måste IASB utveckla en mer relevant mättningsmodell för uträkning av diskonteringsräntan och framtida löneökning (FAR). Ernst & Young framförde i sitt remissvar att elimineringen av korridormetoden går i linje med IASB och FASB:s mål mot gemensamma standarder internationellt. Dock ansåg de att kraven på ökad presentation samt borttagandet av konceptet med förväntad avkastning på förvaltningstillgångar skulle leda till helt nya redovisningskrav och rekommenderade därför att projektet bör begränsas till elimineringen av korridormetoden (Ernst & Young). Vid en uppskattning av de aktuariella förlusterna hos de stora svenska börsbolagen som Söderberg & Partners har framställt presenteras ett totalt nedskrivningsbehov för bolagen på cirka 28 miljarder om regelförändringen trätt i kraft 2010 (Mauritzon, 2012).

1.3 SYFTE OCH BIDRAG

Uppsatsens syfte är att undersöka varför vissa företag på Stockholmsbörsen inte tillämpar korridormetoden och vilken metod de valt istället samt vad den reviderade standarden IAS 19

kan komma att få för effekt för företag som tvingas till ett byte från korridormetoden 2013. Uppsatsen kommer genom en kartläggning av framtida förväntningar och upplevda erfarenheter hos företag som genomfört ett byte, ge en inblick i vad den reviderade standarden kan komma att få för effekter.

Uppsatsen kommer bidra med en inblick i vad de företag som valt att inte tillämpa korridormetoden haft för motiv till detta, trots att det kan anses ogynnsamt för bolagen då direkt redovisning av aktuariella vinster och förluster leder till en högre redovisad pensionsskuld. Utifrån föregående resonemang anser författarna det relevant att djupare studera företagens val av redovisningsprincip. Uppsatsen kommer även att bidra med en praktisk förståelse av vad de olika metoderna genererar för effekter för företagen.

Studien kommer även att ge en djupare förståelse kring vad förändringen i standarden väntas få för effekt på marknaden som helhet. Den förväntade konsekvensen av reducerat eget kapital kommer att påverka ett stort antal företag och deras nyckeltal vid en övergång vilket gör studien relevant ur ett intressentperspektiv. Vidare är studien intressant ur ett företagsperspektiv då en ingående studie av bolagens erfarenheter och egna förväntningar kommer presenteras och således bidra med en mer detaljerad insikt av fenomenet.

1.4 FORSKNINGSPRÅGOR

Uppsatsens ovanstående diskussion och syfte leder fram till följande forskningsfrågor:

- *Vilken redovisningsprincip har de företag som inte tillämpar korridormetoden valt istället och vad har man haft för motiv till detta?*
- *Vilka effekter kan företag på Stockholmsbörsen Large Cap som tvingas till ett byte från korridormetoden väntas få?*

1.5 AVGRÄNSNINGAR OCH GENOMFÖRANDE

Uppsatsen har sin utgångspunkt i IAS 19 men behandlar enbart delen för avsättningar efter avslutad anställning, då det är i den delen aktuariella vinster och förluster behandlas. Studien fokuserar främst på borttagandet av korridormetoden i den reviderade standarden för att ha möjlighet att besvara uppsatsens syfte och forskningsfrågor. En avgränsning har även gjorts till företag som tillämpar förmånsbestämda planer och är noterade på Stockholmsbörsen Large Cap. Årsredovisningar från samtliga företag på Stockholmsbörsen Large Cap som redovisar enligt korridormetoden har studerats för att identifiera bolagens åsikter angående revideringen. Därefter har en begränsning till industri, enligt OMX Nasdaqs ICB indelning gjorts. Utifrån dessa har ett systematiskt urval för intervjuer, med avsikt att undersöka hur företagen ser på den reviderade standarden gjorts. Dessa intervjuer hölls med fyra representanter från bolag som har övergått från korridormetoden samt fyra från de som står inför ett byte i och med revideringen av IAS 19.

2 METOD

Inledningsvis presenteras den ansats samt process kring framtagandet av denna som legat till grund för uppsatsens empiriska material. Därefter följer en redogörelse för insamling samt bearbetning av den data som studien bygger på. Slutligen följer en diskussion kring de begränsningar som kan identifieras med den valda metoden.

2.1 VAL AV ANSATS

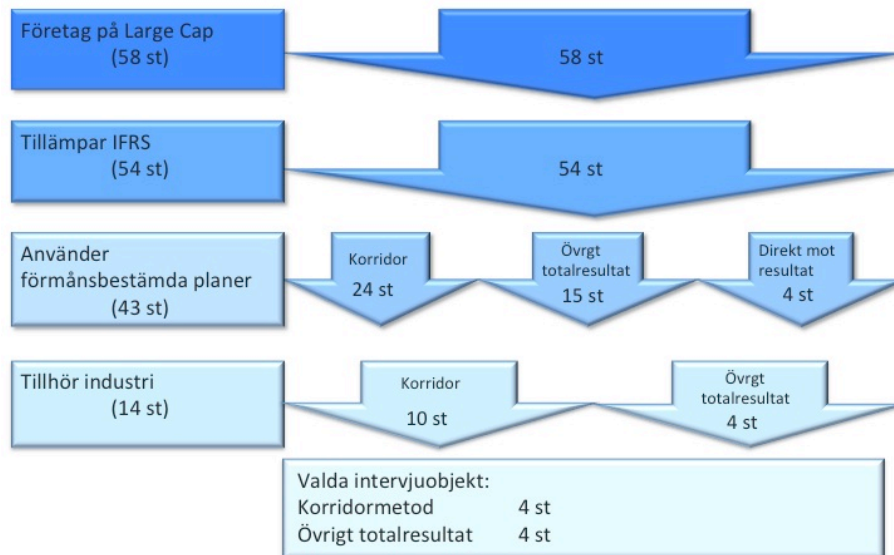
Avsikten att redogöra för hur företagen har gjort sina val av redovisningsmetod och vilka effekterna väntas bli i och med slopandet av korridormetoden för företag på Stockholmsbörsen Large Cap bygger i första hand på årsredovisningar för 2011 från företag noterade på Stockholmsbörsen Large Cap-lista. Då detta är en aktuell revidering finns det möjlighet att företagen har genomfört ett byte av redovisningsprincip under 2011. För att korrekt ange hur bolaget väljer att redovisa sina aktuariella vinster och förluster har vi därför valt att utgå från årsredovisningar för 2011. Ytterligare en anledning till detta val är att inkludera eventuella kommentarer som företagen lämnat i sina årsredovisningar angående revideringen i studien. Tidigare studier inom området har till stor del endast utgått från information given i bolagens årsredovisningar. Av denna anledning är det relevant att inkludera företagets mer omfattande åsikter genom att även genomföra intervjuer, vilket lett oss fram till beslutet att en flerfaldig strategi är den bäst lämpade metoden för att besvara studiens syfte.

En kombination av olika strategier är något som ger en bredare insikt i fenomenet och även en metod som Jacobsen (2002) benämner som idealisk. Kommentarer lämnade i årsredovisningar från de företag som redovisar enligt korridormetoden har inkluderats samt ett antal intervjuer utförts. Intervjuer har utförts för att ha möjlighet att få en djupare förståelse, vilket Jacobsen (2002) benämner som en intensiv uppläggning. Enligt Jacobsen (2002) lämpar sig en mer kvalitativ metod bra då avsikten är att skapa sig en bild av specifika begrepp och fenomen vilket leder till en hög giltighet. En kvantitativ studie har kompletterat det material som samlats in under intervjuerna för att ha möjlighet att inkludera ett större antal företag i studien.

2.2 URVALSPROCESSEN

Utgångspunkten för studiens population är de 58 företag noterade på Nasdaq OMX, Stockholmsbörsens Large Cap-lista den 16 april 2012. Utifrån dessa företag har inledningsvis ett antal kriterier fastställts för att identifiera de bolag som valts för intervju. Vidare har ett urval med avsikt för mer ingående studier av årsredovisningarna gjorts där samtliga bolag som redovisar enligt korridormetoden studerats ytterligare.

2.2.1 INTERVJUOBJEKT

Figur.1 Urvalsprocess

Då samtliga börsnoterade företag är skyldiga att tillämpa IASB:s utgivna standarder i sin koncernredovisning är de aktuella för studien. En avgränsning till Stockholmsbörsen Large Cap har valts med anledning att man i denna lista identifierar de största bolagen på den svenska marknaden och således har borttagandet av korridor metoden antagligen störst nominell påverkan för dessa företag. Det andra urvalet eliminerar de företag som redovisar enligt GAAP då dessa inte påverkas av förändringen i IAS 19. Det tredje urvalskriteriet utesluter de bolag som valt att använda sig av avgiftsbestämd redovisning, detta motiveras med att dessa inte påverkas i samma grad av borttagandet. Företagets åtagande begränsas i dessa fall till att betala fastställda avgifter till en pensionsstiftelse. Bolaget har därefter ingen förpliktelse att stå för ytterligare avgifter om förutsättningarna skulle ändras, exempelvis sänkt diskonteringsränta (IAS 19). Vidare har återstående företag grupperats utefter huruvida de tillämpar korridor metoden, redovisar direkt i resultaträkningen eller i övrigt totalresultat. För att uppnå en ökad jämförbarhet och validitet i studien har en begränsning till industrisektorn gjorts, detta enligt OMX Nasdaq's ICB indelning. Tidigare studier påvisar att tre av de fyra bolag som främst påverkas i och med borttagandet av korridor metoden med avseende på oredovisade aktuariella vinster och förluster i förhållande till det egna kapitalet verkar inom industrisektorn (Ahlin & Ivarsson, 2011). Detta kan vara en indikator på att denna sektor kommer att påverkas i hög grad av borttagandet av korridor metoden, vilket således motiverar att fokusera studien på denna sektor. Samtliga fyra företag som idag redovisar i övrigt totalresultat inom industrisektorn har valts för intervju. De resterande företag som redovisar enligt korridor metoden har vi därefter rangordnat utefter storlek på företagets oredovisade aktuariella vinster och förluster i förhållande till det totala

egna kapitalet. Denna rangordning har valts då det speglar i vilken grad det egna kapitalet hade påverkats, exklusive skatteeffekt, om förändringen trätt i kraft 2011.

Efter att ha varit i kontakt med företag som placerar sig i botten på denna rangordning valde vi att utesluta de företag som för 2011 skulle fått en påverkan på eget kapital, exklusive skatteeffekter, under två procent. Ett av dessa företag valde att avstå intervju på grund av att de ansåg att företaget får en liten eller obetydlig påverkan av övergången samt rekommenderade för en intressantare studie att intervjua bolag som får en större påverkan. Av föregående anledningar ansågs det relevant att utesluta företagen i botten av listan. Slutligen har fyra företag valts ut för telefonintervju jämt fördelat över listan för att uppnå en ökad spridning bland intervjuobjekten (bilaga 3).

2.2.2 KVANTITATIV DATA

För att besvara forskningsfrågan vilka effekter som de företag på Stockholmsbörsen Large Cap som tvingas till ett byte av redovisningsmetod väntar sig har samtliga årsredovisningar för de företag som redovisar i enlighet med korridormetoden studerats ytterligare. De kommentarer som lämnats i bolagens årsredovisningar kring övergången till den reviderade IAS 19 har samlats in för att få en större insikt i vilka effekter som företagen väntar sig.

2.3 INSAMLING AV DATA

För att besvara uppsatsens syfte var utgångspunkten att urskilja vilka redovisningsprinciper samtliga företag på Stockholmsbörsen Large Cap-lista tillämpar idag. För att identifiera valda metoder användes bolagens koncernredovisningar för år 2011. Insamling av dessa gjordes via respektive bolags hemsida. Vid insamlande av vetenskapliga artiklar och relevanta tidskrifter har, via GUNDA, databaserna Business Source Premier, Emerald, Science Direct och Affärsdata använts. Vi har även använt oss av databasen Social Science Research Network för att finna "Working papers" som ännu inte blivit publicerade. De sökord som har använts i samtliga databaser är "IAS 19", "actuarial gains and losses" och "pension accounting". Med hjälp av dessa databaser har vi funnit aktuell information om både IAS 19 samt de olika redovisningsmetoderna som tillämpas. Tidningsartiklar från Balans samt Dagens industri har ingått i studien för att belysa den diskussion som varit aktuell i media. För att få en bredare kunskap om standarden IAS 19 som behandlar avsättningar till anställda, inhämtades den samt IFRS föreställningsram från FAR Kompletts databas. IFRS och IASB:s hemsidor har även använts i studien, främst för att urskilja hur standarden kommer att ändras genom *Exposure draft - defined benefit plans* men även för att ta fram remissvar från FAR och Ernst & Young för att påvisa åsikter angående revideringen.

Genom att bryta ner de två forskningsfrågor som studien bygger på i mindre frågor skapades de två frågeformulär som utgör bilaga 4 och bilaga 5. Frågeformulären har använts som underlag för de intervjuer som genomförts där separata frågeformulär har skickats till respondenterna en vecka innan avtalad intervju. Samtliga intervjuer har genomförts per telefon under cirka 30 minuter med respektive företag. För de bolag som fortfarande tillämpar korridormetoden har bilaga 4 legat till grund för de frågor som ställts och för de som redovisar i övrigt totalresultat

har bilaga 5 varit intervjuens utgångspunkt. Efter genomförd intervju har en sammanställning skickats till respektive bolag för eventuell kommentar och revidering.

2.4 BEARBETNING AV DATA

Efter insamlandet av de sammanlagt 58 årsredovisningarna skapades ett dokument i Excel med avsikt att sammanställa information för studien från respektive bolags årsredovisning (bilaga 1). Samtliga företag blev tilldelad en rad med tre kolumner som representerade företagets namn, redovisningsmetod samt övriga kommentarer. Fältet för övriga kommentarer användes för att spara eventuellt lämnade kommentarer i årsredovisningen angående revideringen av IAS 19 hos de företag som redovisar enligt korridormetoden. Informationen från denna kolumn presenteras till viss del löpande i studien samt genom en sammanfattad version i empirin och finns av denna anledning inte med i den slutgiltiga bilagan. För att identifiera vald redovisningsmetod användes i första hand sökordet "aktuariella vinster och förluster". Sökordet "IAS 19" användes för att få fram eventuella kommentarer kring revideringen. När avgränsningen till industrisektorn gjorts valdes dessa företag ut från bilaga 1 och tilldelades ytterligare två kolumner, sektor samt byte i en separat bilaga (bilaga 2).

För att välja ut de respondenter som utgör det empiriska materialet i studien delades de 14 företag inom industrisektorn upp efter vald redovisningsmetod i en ny excelfil. Av de bolag som idag redovisar i övrigt totalresultat utsågs samtliga fyra aktuella för intervju. För de bolag som redovisar enligt korridormetoden rangordnades företagen, där de med störst påverkan placerades i topp. Utifrån denna lista valdes nummer 2, 4, 5 och 7 ut för intervju (bilaga 3). Samtliga utvalda respondenter kontaktades sedan via telefon för att boka tid för en telefonintervju. Personerna som intervjuats är de som är speciellt inriktade på IFRS och pensionsredovisning hos respektive företag vilket ökar möjligheten att få relevant information.

2.5 TROVÄRDIGHET

För att öka trovärdigheten i vårt insamlade material har vi som nämnt ovan delgivit respondenterna ett frågeformulär cirka en vecka innan intervjun ägt rum. Detta gav intervjuobjekten möjlighet till förberedelser och därmed en ökad möjlighet att ge väl genomtänkta svar. För att inkludera all relevant information som intervjupersonen lämnar har vi valt att både anteckna och spela in intervjuerna. Detta bidrar till att all information finns tillgänglig att lyssna av flertalet gånger och således genererar trovärdigare information. Efter genomförda intervjuer sammanställdes materialet och skickades till respondenten och därmed gav dem möjlighet att kommentera och revidera materialet vid behov. För de företag som lämnade kommentarer kring det insamlade materialet gjordes en revidering innan det sammanställdes till det empiriska materialet som återfinns i studien. Vid insamlandet av informationen från årsredovisningarna har en del tolkningar gjorts, men då årsredovisningarna går att inhämta från respektive företags hemsida anses de trovärdiga.

2.6 BEGRÄNSNINGAR

Den metod som ligger till grund för studien ger effekter på den presenterade uppsatsens utfall (Holme & Krohn, 1997) vilket motiverar en diskussion kring de begränsningar som studien kan anses ha. Uppsatsen är framställd utifrån data baserad på intervjuer och mer kvantitativ data i form av årsredovisningar vilket enligt Bryman och Bell (2005) benämns som en flerfaldig strategi. Argument som förts mot att välja denna typ av metod är att kvantitativa och kvalitativa studier står för olika tillvägagångssätt som således inte är möjliga att tillämpa fullt ut vid en kombination (Bryman & Bell, 2005). Denna strategi kan däremot ge en kompletterande effekt av respektive metods fördelar och nackdelar (Bryman & Bell, 2005) vilket ses som en stor fördel. Då en mer ingående presentation ansågs nödvändig utfördes intervjuer för att få fram tolkningar kring effekter och motiv som inte skulle varit möjliga att utläsa av endast den information som presenteras i företagets årsredovisningar. För att få en bredare inblick i vad den reviderade standarden kan komma att få för effekter för bolag noterade på Stockholmsbörsen Large Cap ansågs ett kvantitativt underlag i form av årsredovisningar utgöra ett bra komplement. Med föregående argument anses en flerfaldig strategi enligt uppsatsens författare ge en mer riktig inblick och således vara av stor vikt även om metodernas begränsningar tagits i beaktning. Att endast intervjua ett fåtal personer där samtliga representerar industri kan leda till att informationen inte avspeglar studiens population fullt ut. Det kan vara svårt att generalisera och göra ett uttalande om hela Stockholmsbörsen Large Cap då påverkan av redovisningsprincip skulle kunna skilja mellan sektorer. Vi reserverar oss för att göra en generalisering av vad förändringen kommer att få för faktisk effekt för företag noterade på Large Cap, men kommer presentera ett möjligt utfall utifrån de förväntningar som har identifierats under studiens gång.

Vid val av intervjumetod ansågs personliga intervjuer inte möjligt med samtliga företag med avseende på geografisk spridning då det i många fall endast finns ett mycket begränsat antal personer insatta i regelförändringen av IAS 19 på företagen. För att uppnå en likartad och konsekvent insamlad information valdes således telefonintervjuer som metod för insamlandet av de intervjumaterial empirin bygger på. Genom detta val har vi haft möjlighet att göra en rättvis presentation av den insamlade informationen. Insamling av information med hjälp av telefonintervju anses kunna bidra till att intervjupersonen mister möjligheten att bedöma situationen med avseende på kroppsspråk och det kan med denna anledning anses vara enklare för intervjupersonen att ljuga eller försköna informationen. Användning av telefonintervju anses däremot minska intervju-effekten av att respondenten blir påverkad av intervjuaren och dess fysiska närvaro (Jacobsen, 2002). Intervjuformen som används är en semistrukturerad form där utgångspunkten varit ett antal fastställda frågor, där även möjlighet att ställa följdfrågor funnits. Detta ger intervjupersonen möjlighet att ge en mer ingående beskrivning av ämnet. Användning av en semistrukturerad intervjuform kan bidra till att man inte får en riktig bild av problemet, då forskaren har en tydlig bild av hur analysen ska utformas. Dock är denna intervjuform nödvändig då en viss struktur behövs för att kunna jämföra de olika bolagen med varandra (Bryman & Bell, 2005).

3 REFERENSRAM

I kapitlet redogörs för den teoretiska del som studien bygger på. En presentation följer av IASB och IAS 19 samt de områden som standarden behandlar. Därefter följer en redogörelse för den förändring som väntar inom pensionsredovisningen. Avslutningsvis framförs tidigare studier inom området.

3.1 IASB, MED HARMONISERING SOM MÅL

Lokala regelverk har under en längre tid legat till grund för redovisningen värden över, ländernas struktur har påverkat de krav som ställts på redovisningen. Länder som USA med ett mer spritt ägande i form av en betydande aktiemarknad har haft påverkan genom uppförande av allt fler redovisningsregler (Thomasson & Arvidson, 2008). De olika redovisningsreglerna har resulterat i att definitioner av betydande poster som tillgångar och eget kapital inte används enligt konsekventa beräkningar internationellt (Föreställningsram). I och med den ökade internationaliseringen efterfrågades ett gemensamt regelverk för redovisning i allt högre grad. Som svar på detta bildades 1973 organisationen IASC vars främsta uppgift är att uppnå harmonisering internationellt (Thomasson & Arvidson, 2008). Anledningen till att redovisningen ska utformas enligt enhetliga principer är att öka jämförbarheten både mellan länder och företag (Föreställningsram). Dock finns det studier som redogör för att full enhetlighet i redovisningen kan vara problematiskt då det kan leda till att företag tvingas redovisa händelser på samma sätt även om de skiljer sig (Gordon & Gallery, 2012). Genom en omstrukturering 2001 övergick IASC till IASB med mål som ökad grad av oberoende och bredare representation av dess medlemmar. Med fokusering på att uppnå konvergens mellan de nationella redovisningsregler och de upprättade standarderna arbetar IASB mot att framställa IAS som ett allt mer globalt accepterat regelverk (IFRSa). De två standardsättare som idag verkar internationellt är IASB och amerikanska FASB vilka ger ut de redovisningsregler som utgör IAS och US GAAP.

IASB:s föreställningsram som ger vägledning kring tolkningar av standarderna presenterar fyra kvalitativa egenskaper som ska uppfyllas för att informationen i de finansiella rapporterna ska ses som användbar. När dessa är uppfyllda, och upprättats med motsvarande standard, anses rapporten ge en rättvisande bild (Föreställningsram).

En viktig egenskap i finansiella rapporter är att de är *jämförbara*. Användarna måste ges möjligheten att jämföra företags finansiella ställning och resultat över en längre tid och även mellan bolag. För att uppnå jämförbarhet krävs det således att värderingsprinciper och presentationstekniker är likvärdiga för likartade transaktioner på marknaden. För att de finansiella rapporterna ska vara av värde måste de vara användarvänliga och informationen som ges måste vara *begriplig*. Man förutsätter att intressenterna har rimliga kunskaper inom ämnet, vid ingående och komplicerad information ska denna inte utelämnas i rapporterna av detta skäl (Föreställningsram). Informationen som ges i de finansiella rapporterna klassas som *relevant* om

det hjälper användarna att bättre uppfylla sina mål. Informationen som ges ska med andra ord minska osäkerheten om framtida utfall och göra förväntningar mindre osäkra. Det är även viktigt att informationen presenteras inom en rimlig tid för att den ska anses vara relevant. Levereras informationen för sent har den inget värde för framtida handlingar. Man måste dock vara medveten om att tillförlitligheten i informationen kan reduceras om det finns krav på snabb presentation. *Tillförlitlighet* är den fjärde egenskapen i de finansiella rapporterna som ska uppfyllas. Det innebär att informationen som ges på ett tillförlitligt sett representerar det den ämnar att representera (Marton et al., 2010).

Ett konkret exempel där man kan se att IAS 19 går emot föreställningsramens kvalitativa egenskap jämförbarhet är vid tillämpningen av diskonteringsräntan. Standarden anger som tidigare nämnt att diskonteringsräntan ska baseras på förstklassiga företagsobligationer alternativt om det saknas en fungerande marknad för dessa ska räntan baseras på statsobligationer. De senaste åren har räntan på företagsobligationer ökat samtidigt som räntan på statsobligationer sjunkit. Detta har lett till en ökad pensionsskuld i de länder som saknar en fungerande marknad för företagsobligationer som exempelvis Sverige, och en minskad skuld i länder med en fungerande marknad. Detta leder till en brist i jämförbarhet mellan länder (Marton, 2012).

3.1.1 IAS 19 - ERSÄTTNINGAR TILL ANSTÄLLDA

Anställda representerar det humankapital som finns i varje bolag och utgör således ofta en mycket viktig del av företagets verksamhet. Den del i regelverket IAS som behandlar de ersättningar som företag ska ge sina nuvarande anställda med i form av exempelvis pension, bonus och sociala avgifter tas upp i standarden IAS 19, Ersättningar för anställda. I standarden görs en presentation hur dessa ersättningar ska redovisas och hur uppgifter kring sådana ska lämnas. Det som dock inte behandlas i standarden är aktierelaterade ersättningar samt redovisningen i pensionsstiftelser, dessa behandlas i separata regelverk (IAS 19).

Standarden presenterar fyra fokusområden. Kortfristiga ersättningar till anställda, vilket är den del som reglerar poster som löner och semesterersättning. Övriga långfristiga ersättningar till anställda, vilket exempelvis behandlar ledighet som sabbatsår och övrig ersättning för dem som varit anställda under längre tid. Ersättningar efter avslutad anställning, vilket fokuserar på områden som pensioner och sjukvård samt en del som behandlar ersättningar vid uppsägning (IAS 19).

3.1.2 AKTUARIELLA ANTAGANDEN

Pensionskulder beräknas utifrån företagsspecifika aktuariella antaganden som speglar tillgänglig data och förväntningar vid den aktuella tidpunkten. I IAS 19 framgår att dessa antaganden ska motsvara "*företagets bästa bedömning av de faktorer som avgör den slutliga kostnaden för att lämna ersättningar efter avslutad anställning*" (IAS 19:73) För att åstadkomma detta krävs det att antagandena är neutrala och ömsesidigt förenliga. Neutralitet uppnår man om antagandena varken är oförsiktiga eller överdrivet försiktiga. Antagandena anses vara ömsesidigt förenliga om de återspeglar det ekonomiska sambandet mellan faktorer som exempelvis inflation och diskonteringsatser. Vid beräkning av antagandena uppmuntrar standarden att man anlitar en behörig aktuarie för alla väsentliga förpliktelser. Dock är detta ej

ett krav (IAS 19). IAS 19 anger vidare att aktuariella antaganden omfattas av två undergrupper, demografiska och finansiella antaganden.

Demografiska antaganden berör främst framtida karakteristika hos nuvarande och tidigare anställda som är berättigade till ersättningar. Detta innefattar enligt IAS 19 bland annat uppskattningar av livslängd, förtidspensionering samt personalomsättning. Vid beräkning av omfattningen på antagandena är man tvungen att ta hänsyn till faktorer som kön, ålder och hälsotillstånd, men även omständigheter som geografiskt läge. Antagandena justeras först om populationens demografiska sammansättning skiljer sig från den ursprungliga sammansättningen som antagandena baseras på. Standarden anger vidare att justeringar ska ske om det finns tillförlitliga belägg för avvikande i de ursprungliga antagandena (IAS 19).

Finansiella antaganden är inte direkt kopplad till de anställda utan baseras på marknadens förväntningar vid balansdagen beträffande den tidsperiod under vilken förpliktelse ska regleras. Enligt IAS 19 rör det bland annat diskonteringsräntan, framtida lönenivåer och ersättningsnivåer samt den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar. Ett av de mer problematiska antagandena är beräkning av diskonteringsräntan, vilken återspeglar pengarnas tidsvärde. IAS 19 anger att den räntesats som används ska vara hänförlig till den marknadsmässiga avkastningen på förstklassiga företagsobligationer vid balansdagen. Vidare anges att i de länder där det inte finns någon fungerande marknad för sådana obligationer baseras antagandet på den marknadsmässiga avkastningen på statsobligationer. Löptiden på obligationerna ska vara förenlig med den uppskattade löptiden för pensionsförpliktelse. Komplexiteten i antaganden som exempelvis löneökningar ligger i att man måste ta upprättade prognoser och ta hänsyn till framtiden gällande relevanta faktorer såsom inflation, tjänstetid samt utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden (IAS 19).

Vid fastställandet av förmånsbestämda förpliktelser ska företaget enligt IAS 19 använda sig av beräkningsmetoden projected unit credit method. Metoden kräver att respektive företag har gjort flertalet aktuariella antaganden för att fastställa nuvärdet av förpliktelsen (Marton et al., 2010). Storleken på pensionsförpliktelsen är således starkt kopplad till de aktuariella antagandena då det är dessa som utgör grunden vid beräkning av pensionskulden i enlighet med Projected unit Metod. Förändrade antaganden kan leda till förändrad redovisad skuld för företaget (IAS 19). Innebörden av metoden är att varje tjänstgöringsperiod ger upphov till en tillkommande enhet av den slutliga förpliktelsen. Enskilda värderingar av varje enhet görs för att sedan ackumulera dessa vilket resulterar i den slutliga förpliktelsen på balansdagen (IAS 19).

3.1.3 AKTUARIELLA VINSTER OCH FÖRLUSTER

Aktuariella vinster och förluster kan uppkomma antingen genom ändringar av aktuariella antaganden eller genom erfarenhetsbaserade justeringar, det vill säga när tidigare antaganden skiljer sig från vad som faktiskt inträffat (IAS 19). IAS 19 anger att aktuariella vinster och förluster kan bero på en förändring i antingen nuvärdet av en förmånsbestämd förpliktelse eller det verkliga värdet av eventuellt tillhörande förvaltningstillgångar. Standarden anger vidare att detta kan orsakas av bland annat förändringar i diskonteringsräntan, att den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångarna inte sammanföll med det faktiska utfallet eller feluppskattningar av exempelvis livslängd, personalomsättning och ökning av löner. Felaktiga

uppskattningar kan bero på oväntat höga eller låga kalkylerade tal eller förändrade uppskattningar (IAS 19).

De aktuariella antagandena görs i början av räkenskapsåret och oväntade händelser kan inträffa som inte är kalkylerade vilket bidrar till att nuvärdet av den utgående förpliktelsen inte behöver stämma överens med nuvärdet av den ingående förpliktelsen (Marton, 2010). Kostnaden för avsättningar efter avslutad anställning från tidigare perioder kan således antingen vara positiv eller negativ. Den blir positiv när ersättningar införs eller om nuvärdet av förpliktelsen ökar genom en förändring. Negativ blir den när en förändring i existerade ersättningar sker och förpliktelsens nuvärde minskar. Detta kan illustreras genom exempelvis en erfarenhetsbaserad höjning av diskonteringsräntan vilket genererar en ökad skuld på förpliktelsen, det vill säga de aktuariella förlusterna stiger och kostnaden blir positiv (IAS 19).

3.2 REDOVISNINGSVÄL IDAG OCH I FRAMTIDEN

Som tidigare nämnts finns det tre möjliga val att redovisa de aktuariella vinster och förluster som uppstår vid felaktiga antaganden som företaget gjort. Vid redovisning av dessa har företagen möjlighet att ta upp hela vinsten eller förlusten i redovisningen alternativt tillämpa korridorreglerna och således endast ta upp den del som överstiger gränsvärdet. Ett krav som finns vid val av metod är dock att denna ska användas konsekvent över perioder (IAS 19).

3.2.1 KORRIDORMETODEN

Vid redovisning i enlighet med korridormetoden ges möjlighet att skjuta upp den del av de aktuariella vinster och förluster som ej överstiger 10 procent av det verkliga värdet av förvaltningstillgångarna eller av nuvärdet av förpliktelsen då man anser att dessa kan komma att ta ut varandra över tid. Standarden anger att endast redovisning av de vinster och förluster som överstiger den så kallade korridoren är det minimikrav att redovisa för de bolag som tillämpar IFRS (Marton et al., 2010). De aktuariella vinsterna och förlusterna utanför den 10 procentiga korridoren periodiseras i och med denna metod över en längre period genom att divideras med den förväntade genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden för de anställda som planen omfattar. Företag kan dock välja en mer aggressiv avskrivningstakt vilket leder till snabbare redovisning av vinsterna eller förlusterna, så länge de tillämpar metoden konsekvent (IAS 19). Genom att företag ges denna möjlighet leder det till försämrade jämförbarhet mellan bolag. Följaktligen redovisas den framräknade kostnaden eller intäkten över kommande år via resultaträkningen. Metoden gör det således möjligt att jämna ut de faktiska svängningar som dessa typer av vinster och förluster resulterar i, vilket kan dölja omfattningen av risken i företagets verkliga pensionsåtagande (Beechy, 2009). Vid en övergång från korridoren till redovisning i övrigt totalresultat skulle skulden påverkas negativt samt öka volatilitet i balansräkningen (Gordon & Gallery, 2012).

IASB framför i sitt diskussionpapper inför revideringen av IAS 19 de huvudpunkter som korridormetoden ska tillgodose och har upprättats enligt. Den första tar upp att det är svårt att mäta och förutse utfall för dessa typer av antaganden långt fram i tiden vilket motiverar att inte ta hela skulden direkt i resultaträkningen då den i vissa fall kan härledas till en annan period. De framhåller även att de aktuariella vinsterna och förlusterna på sikt kan komma att ta ut varandra

och bidrar till en volatilitet i balansräkningen som inte anses som relevant finansiell information. Då dessa delar skulle bli en mycket stor post anses det i sin tur ha en allt för stor påverkan på resultatet för att accepteras. Dessa effekter tros kunna få företag att välja bort förmånsbestämda planer (IASB).

<i>Korridor</i>		<i>Övrigt totalresultat</i>	
<i>Förpliktelse med nuvärde</i>	<i>20 000 tkr</i>	<i>Förpliktelse med nuvärde</i>	<i>20 000 tkr</i>
<i>Aktuariell förlust</i>	<i>2 500 tkr</i>	<i>Aktuariell förlust</i>	<i>2 500 tkr</i>
<i>Korridor (20 000* 0,1)</i>	<i>-2 000 tkr</i>	<i>Redovisad aktuariell förlust</i>	<i>2 500 tkr</i>
<i>Redovisad aktuariell förlust</i>	<i>25 tkr</i>		
<i>(500 tkr/ 20 år)</i>			

*Ett företag har i slutet av år 1 en förpliktelse med ett nuvärde på 20 000 tkr vilket är den grund som används för beräkning av korridorens 10 procentiga gräns på som således blir 2 000 tkr (20 000 tkr * 0.1). Företaget besitter även en aktuariell förlust på 2 500 tkr för år 1. De 500 tkr som överstiger gränsvärdet sätts i förhållande till den återstående tjänstgöringstiden för de som omfattas av planen vilket i detta fall är 20 år. 500 tkr /20 resulterar i den aktuariella förlust som kommer redovisas i resultaträkningen år 2.*

3.2.2 ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Alternativet att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna i övrigt totalresultat tillkom i standarden IAS 19 år 2006. Reglerna i den nya metoden har baserats på de regler som tidigare gått att finna i Storbritanniens lokala regelverk FRS 17 (Morais, 2010). Denna metod leder till att den vinst eller förlust som identifierats genom skillnaden mellan de antaganden företaget gjort och faktiska utfall vid årets slut redovisas i sin helhet i övrigt totalresultat vilket således aldrig påverkar resultaträkningen. I och med detta minskar fluktuationen i resultaträkningen, då ingen amortering av det överstigande beloppet från korridormetoden eller hela beloppet som registreras vid direkt redovisning av de aktuariella vinsterna eller förlusterna sker, inom denna post (Fasshauer, Glaum & Street, 2008). Redovisningen i övrigt totalresultat resulterar i en ackumulerad effekt i eget kapital vilket påverkas genom högre svängningar men härigenom även bidragande till en mer rättvisande bild av företagets åtagande i balansräkningen (Marton et al., 2010).

3.2.3 DIREKT MOT RESULTAT

Att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna direkt mot resultatet leder till en mer transparent och jämförbar redovisning då man redovisar hela posten i den period då de uppkommer (Morais, 2008b). Metoden har varit ett mindre populärt alternativ bland de svenska bolagen då det leder till en önskat hög volatilitet i resultaträkningen. Redovisningen ger trots detta posten i balansräkningen en mer riktig betydelse än vid användande av korridormetoden då det ger större inblick i hur stor vinsten eller förlusten är och vad den faktiskt innehåller (Ericsson & Janzon, 2006).

3.2.4 REVIDERADE IAS 19 - EXPOSURE DRAFT

Processen med den reviderade standarden startade redan i mars 2008 genom publicerandet av ett diskussionspapper. Efter bearbetning av remissvar och diverse möten publicerades i april 2010 exposure draft. Intressenterna fick återigen lämna remissvar och efter omfattande arbete beslutade IASB i juni 2011 att standarden skulle ändras och förväntas träda i kraft på marknaden januari 2013. Förslaget innebär bland annat förbättringar inom områdena presentation, transparens samt omedelbar redovisning av de förmånsbestämda kostnaderna (IFRSb).

Den ändringen i exposure draft som diskuterats mest är borttagande av korridormetoden, vilket innebär att alla företag måste redovisa förändringar i förmånsbestämda förpliktelser och i det verkliga värdet av förvaltningstillgångarna direkt när de sker. Företagen kommer alltså inte att ha möjlighet att skjuta upp redovisningen av de aktuariella vinster och förluster som ej överstiger 10 procent. Exposure draft föreslår även förbättrade upplysningar om bland annat egenskaperna av ett företags förmånsbestämda planer, förslaget syftar till att det ska bli lättare att härleda kostnaderna. Vidare kommer avkastningen på förvaltningstillgångarna beräknas på ett nytt sätt enligt den nya standarden. Vid Beräkning av förväntad avkastning ska man använda sig av den diskonteringsränta som i dagsläget används för att beräkna pensionsförpliktelsen (Exposure draft).

IASB belyser att de främsta fördelarna med den reviderade standarden enligt dem är:

- Aktuariella vinster förluster redovisas på ett mer begripligt sätt.
- Genom att eliminera vissa redovisningsval som är tillåtna i dagsläget bidrar man till ökad jämförbarhet.
- Tydliggöra krav som lett till diverse praxis.
- Förbättra informationen kring de risker som ett företags förmånsbestämda planer genererar (Exposure draft).

3.3 TIDIGARE STUDIER

En studie av 265 europeiska företag med avsikt att redogöra för vilken av de metoder för redovisning av aktuariella vinster och förluster som anses mest attraktiv av företagen visade att 136 av de undersökta bolagen redovisar enligt korridormetoden, 122 i övrigt totalresultat och sju direkt mot resultat. Studien presenterar hur de företag som valt att redovisa i övrigt totalresultat har gjort sitt val. Genom en granskning av samtliga 122 företags pensionsnoter ansågs 31 bolag ge en rationell förklaring. Av dessa 31 företag var 23 från Storbritannien där förklaringen som gavs till vald redovisningsmetod främst var att denna metod är näst intill motsvarande förordningen i det tidigare använda regelverket UK GAAP. Sex av de övriga bolagen anser att metoden ger mer relevant information och ökad insyn i redovisningen. De resterande två motiverade valet med att metoden bidrar till lägre volatilitet i resultaträkningen. Dock anser man att det är svårt att dra slutsatser baserat på detta underlag då endast en fjärdedel av de företag som övergått till redovisning i övrigt totalresultat av dem som undersökts kommenterade valet i sin årsredovisning. Den geografiska skillnaden som visas vad gäller redovisningsval är att 90 % av de företag från Storbritannien och 76 % av de från Irland använder sig av redovisning i övrigt

totalresultat vilket är högt då övriga europeiska företag i undersökningen har ett snitt på 29 %. Den minskade volatiliteten inom resultaträkningen som redovisning i övrigt totalresultat ger upphov till, i förhållande till både korridormetoden och redovisning direkt mot resultat, har man identifierat lyftas fram som en fördel hos endast ett fåtal av bolagen i undersökningen. Något som även identifierats i mycket låg utsträckning i de finansiella rapporterna hos de företag som tillämpar metoden är den ökade transparensen som uppnås i och med redovisning i övrigt totalresultat (Fasshauer, Glaum & Street, 2008).

Av de företag som tidigare redovisat enligt IFRS och valt att övergå till övrigt totalresultat har en reducering av det egna kapitalet identifierats hos samtliga bolag. I dessa företags finansiella rapporter ses upplysningarna i många fall som ofullständiga och anges olika utförligt med avseende på vad bytet kommer att få för effekter, av denna anledning blir det svårt att dra generella slutsatser. Dock observerades att de företagen med en påverkan på eget kapital under fem procent tenderade att ha mer utförliga rapporter angående reduceringseffekten. Den prognostiserade reduceringen av eget kapital samt ökning av den redovisade pensionskulden kan belysa varför vissa företag valt att redovisa enligt korridormetoden (Fasshauer, Glaum & Street, 2008).

Fasshauer, Glaum och Street (2008) lyfter fram att dagens standard leder till bristande jämförbarhet då redovisningsprinciper inte används konsekvent mellan bolag. Ett borttagande av korridormetoden borde av denna anledning genomföras, annars skulle detta leda till att många företag fortsätter att tillämpa metoden för att jämna ut sina aktuariella vinster och förluster (Fasshauer, Glaum & Street, 2008).

En studie av 523 europeiska företag har gjorts där man kommer fram till att korridormetoden främst tillämpas av finansiella institut. Studien presenterar även att icke finansiella institut tenderar att ha både korridormetoden och redovisning i övrigt totalresultat där författaren identifierat en relativt jämn fördelning mellan dessa två metoder hos de studerande bolagen. De finansiella bolagen väljer korridormetoden med anledning av att den minskar volatiliteten då man skriver av över tid. Studien påvisar även problemet med att ge möjlighet att redovisa de aktuariella vinsterna och förlusterna enligt olika metoder där valen skiljer sig både mellan länder och företag vilket således försämrar jämförbarheten. Redovisning i övrigt totalresultat visar sig vara mer frekvent använt i Storbritannien och Irland i förhållande till övriga Europa (Morais, 2008a)

En senare studie av samma författare är utförd där man undersökt 91 bolag noterade på EURONEXT 100. Man har i studien valt att eliminera de företag som redovisar enligt metoden direkt mot resultat på grund av att endast ett fåtal företag valt att tillämpa metoden. Undersökningen har därför fokuserats på valet mellan korridormetoden och redovisning i övrigt totalresultat. Syftet med studien var att undersöka de faktorer som påverkar valet av redovisningsmetod. Slutsatserna blev att korridormetoden är den metod som tillämpas av flest. Redovisning i övrigt totalresultat tenderar dock att få allt fler anhängare. De företag som valt att byta redovisningsprincip motiverade inte detta i någon hög grad. Dock noterade en del bolag att metoden bidrar till mer öppenhet, reducerar rörelsevolatiliteten samt leder till mer relevant information. Resultatet av studien tyder även på att storlek, bransch och förekomsten av aktuariella vinster och förluster påverkar valet av redovisningsmetod. Även chefers ekonomiska

incitament framförs kunna påverka val av redovisningsmetod i viss utsträckning. Redovisning i övrigt totalresultat tenderar att användas av större företag med aktuariella förluster och lönsamma företag med aktuariella vinster. Korridormetoden tenderar att antas av större företag med aktuariella vinster, lönsamma företag med aktuariella förluster samt finansiella institut (Morais, 2010).

En omfattande kvantitativ studie med syfte att undersöka finansiella rapporters kreditrelevans samt värde hos de företag som tillämpar dels korridormetoden och dels övrigt totalresultat har genomförts. En av anledningarna till borttagandet av korridormetoden är att redovisningen av pensionsåtagandet skall bli mer begriplig och informativ. Dock anser forskarna att detta inte är fallet och borttagandet har fått stark kritik från diverse håll. Främst riktas kritiken mot att antagandena bygger på stora uppskattningar som man är tvungen att redovisa i sin helhet under perioden de inträffar. Då det inte anges klara restriktioner i standarden hur det bästa antagandet ska beräknas, finns det en risk till försämrad information i de finansiella rapporterna till följd av felaktiga antaganden. Forskarna kom därför fram till slutsatsen att de inte finner några fördelar med avseende på den finansiella informationen vid redovisning i övrigt totalresultat jämfört med korridormetoden (Hann, Heflin & Subramanayam, 2007).

Tidigare studie har även gjorts där man studerade hur väl analytiker och investerare kan bearbeta och ta hänsyn till den pensionsinformation som finns tillgänglig för allmänheten och hur väl detta avspeglas i lönsamhetsprognoser. Studien finner att analytiker misslyckas med att kvantifiera effekterna av ny pensionsinformation, information som är både relevant och är av ekonomisk betydelse för intressenterna. Vidare slutsatser av studien är att investerare kan bearbeta och ta till sig pensionsinformation som redovisas i sin helhet direkt när de uppkommer, vilket är fallet vid tillämpning av redovisning i övrigt totalresultat. Dock visar studien att investerare har svårare att bearbeta och involvera effekten av pensionsåtagandet om skulden enbart återges i noterna. Det vill säga investerare har svårare att ta till sig och bearbeta effekterna av en pensionskuld om man redovisar enligt korridormetoden (Picconi 2006).

4 EMPIRI

I kapitlet presenteras det empiriska material som ligger till grund för studien. Materialet är uppdelat i två delar. Först ges en presentation av det intervjumaterial som samlats in. Därefter framförs de förväntade effekterna som gått att utläsa av korridorföretagens årsredovisningar.

Utifrån de årsredovisningar och intervjuer som genomförts konkretiserar vi de åsikter som företagen framfört genom att presentera en generell uppfattning. Baserat på det material som samlats in under intervjuerna har en uppdelning gjorts mellan de effekter som väntas uppkomma i och med borttagandet av korridor metoden och de motiv som företagen haft för att tillämpa vald redovisningsmetod. Dessa motiv och effekter utgör avsnitten 4.1 Motiv till vald redovisningsmetod samt 4.2 Övergångens effekter. Då vi valt att intervjua fyra företag som redovisar i övrigt totalresultat och fyra som redovisar enligt korridor metoden presenteras de svar som samlats in separat för de olika metoderna med avsikt att ha möjlighet att analysera skillnader i ett senare skede. Först presenteras åsikter från de företag som redovisar enligt korridor metoden och sedan framförs åsikter som de företag som redovisar i övrigt totalresultat valt att lämna. Av de företag som redovisar i övrigt totalresultat har tre bolag som tidigare redovisat enligt korridor metoden och ett företag som redovisat direkt mot resultat intervjuats. Utifrån de kommentarer som lämnats i samtliga årsredovisningar 2011, av företag på Stockholmsbörsen Large Cap som redovisar enligt korridor metoden har en sammanställning gjorts. Denna sammanställning är det som utgör 4.3 Rapporterade förväntningar av övergången.

KORRIDOR:	ÖVRIGT TOTALRESULTAT:
Alfa Laval	SCANIA
Hexagon	Securitas
NCC	Skanska
Sandvik	SKF

Figur.2 Intervjuade företag

REDOVISNINGSMETOD	ANTAL	ANDEL
Korridor:	25	56%
Övrigt totalresultat:	16	35%
Resultaträkningen:	4	9%

Figur.3 Andel av marknad

För att få en bättre överblick och besvara studiens övergripande syfte har en uppdelning av det empiriska materialet gjorts där frågeställningarna legat till grund för hur presentationen av materialet är uppställd.

➤ *Vilken redovisningsprincip har de företag som inte tillämpar korridor metoden valt istället och vad har man haft för motiv till detta?*

För att besvara den första forskningsfrågan har det sammanställda intervjumaterialet som återfinns under 4.1 Motiv till vald redovisningsmetod främst används.

➤ *Vilka effekter kan företag på Stockholmsbörsen Large Cap som tvingas till ett byte från korridor metoden väntas få?*

För att besvara den andra forskningsfrågan har intervjumaterialet i 4.2 Övergångens effekter samt det kvantitativa materialet i 4.3 Rapporterade förväntningar av övergången, legat till grund.

4.1 MOTIV TILL VALD REDOVISNINGSMETOD

4.1.1 FÖRETAG SOM REDOVISAR ENLIGT KORRIDORMETODEN

Samtliga företag belyser att den främsta fördelen med att redovisa enligt korridormetoden är att man undviker stora slag i resultaträkningen och eget kapital. Ytterligare en fördel som framförs med metoden är att den ger en utjämnings effekt av de aktuariella vinsterna och förlusterna. Pensionsåtaganden är långsiktigt tänkande för bolagen, där de antaganden som görs idag bygger på en framtid som man inte vet så mycket om. Företagen betonar därför att enskilda år med stora avvikelser, som på längre sikt har en begränsad betydelse, inte ska generera slag i redovisningen på kort sikt.

Ett av bolagen anser att redovisning enligt korridormetoden bidrar till en mer rättvisande bild i och med att momentana förändringar som exempelvis ett svagt börsår inte ger en stor effekt på redovisningen. Ett annat av bolagen framhåller att de har relativt stora aktuariella vinster och förluster i dagsläget, vilket kommer leda till stora effekter i det egna kapitalet vid en övergång. Stora effekter i det egna kapitalet är något företagen undkommer vid redovisning enligt korridormetoden och är den främsta anledningen till att bolaget har fortsatt att redovisa enligt denna. Något annat som lyfts fram av ett av företagen är den lägre redovisade pensionskulden som erhålls vid redovisning enligt korridormetoden.

Två av bolagen belyser att det inte ser några fördelar med att redovisa i övrigt totalresultat jämfört med att tillämpa korridormetoden. Dock poängterar ett av dessa bolag att metoden är att föredra framför redovisning direkt i resultatet. Några fördelar som de resterande bolagen kan se är att rörelseresultat efter finansnetto, vilket är den siffra som vanligtvis ligger till grund när företagen granskas på marknaden, inte kommer påverkas av aktuariella vinster och förluster i och med redovisning i övrigt totalresultat. De anser även att redovisning enligt denna metod leder till en mer korrekt och rättvisande balansräkning i förhållande till korridormetoden. Andra fördelar som bolagen kan se är en ökad transparens för pensionerna, när alla skulder värderas till nuvärdet och även att alla bolag blir tvungna att tillämpa samma redovisningsmetod vilket gynnar jämförbarheten mellan bolag på marknaden.

Den stora nackdelen som bolagen lyfter fram med redovisning av aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat är högre volatilitet och stora slag i övrigt totalresultat i takt med att vinsterna och förlusterna uppkommer. Detta resulterar i ökade förklaringar till marknaden. Den redovisade skulden värderas utifrån de aktuariella antaganden som gäller just då, trots att de inte ska betala ut en högre skuld i framtiden. De anser därför att en stor nackdel är att metoden inte säger så mycket om skulden på lång sikt och tillfälliga förändringar får en större påverkan. Företagen anger att de inte skulle valt att övergå till redovisning i övrigt totalresultat om inte korridormetoden tagits bort som möjligt redovisningsval. Ett av företagen belyser att de ser det principiellt tveksamt att stora slag som exempelvis förändrad diskonteringsränta ska slå i sin helhet i balansräkningen. Ytterligare en nackdel som lyfts fram är att de stora poster som uppkommer i övrigt totalresultat är svåra att tolka. Vidare betonar ett företag att man ser denna del i redovisningen som något oklar då det inte finns teoretisk bakgrund i regelverket kring vad

som ska redovisas i övrigt totalresultat respektive i resultaträkningen. Om det blir praxis på marknaden att se över antaganden mer frekvent än i dagsläget så leder detta till en ökad belastning för bolagen.

4.1.2 FÖRETAG SOM REDOVISAR I ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Bolagen anser att redovisning direkt mot resultaträkningen leder till stora svårprognostiserade slag i rörelseresultatet vilket inte är önskvärt och är anledningen till att denna metod inte valts. Ett av bolagen belyser även att den höga volatiliteten leder till effekter på interna styrtal som baseras på rörelseresultatet.

Företagen lyfter fram att man vid tillämpning av korridormetoden, genom amortering från tidigare år, får in poster i rörelseresultatet som är hänförliga till tidigare perioder vilket försämrar jämförbarheten över tid. Korridormetoden ger således en fördel på lång sikt genom mindre svängningar i resultaträkningen eller i övrigt totalresultat då skulderna utjämnas. För att urskilja den verkliga pensionsskulden hos korridorföretagen krävs det att läsaren studerar noterna, vilka i många fall kan vara mycket komplexa och således kräver en kvalificerad läsare. Ett av huvudargumenten att inte redovisa enligt korridormetoden är att den ger en missvisande balansräkning då man inte visar den verkliga pensionsskulden. Detta argument var även den främsta anledningen till att de tre företag som tidigare tillämpat metoden valde att övergå till övrigt totalresultat.

Samtliga bolag belyser att redovisning i övrigt totalresultat ger en ökad transparens av koncernens förpliktelser mot anställda och tidigare anställda. De fördelar som företaget betonar som viktigast är att redovisning i övrigt totalresultat ger en mer rättvisande bild av åtagandet. Då man vid tillämpande av denna metod redovisar hela den aktuella vinsten eller förlusten bidrar det till en mer korrekt balansräkning som visar bolagets riktiga ställning. Genom att redovisa dessa poster direkt i den period de uppkommer ger det även en ökad inblick och förståelse för aktieägare och andra intressenter. Redovisning av aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat leder inte till några effekter i rörelseresultatet, vilket ses som en stor fördel vid jämförande av resultaten mellan år samt att man undviker svårprognostiserade poster i resultaträkningen. Ett företag belyser även att metoden redan innan införandet praktiserades av deras dotterbolag i England vilket bidrog till en mer konsekvent redovisning inom koncernen, vilket sågs som en fördel.

Något som kan ses som negativt med redovisning i övrigt totalresultat är att en osäker marknad, exempelvis en finanskris, bidrar till drastiskt sjunkande räntor och leder till effekter som påverkar storleken på de aktuariella vinsterna och förlusterna. Detta leder till stora slag i övrigt totalresultat som sedan väntas förklaras utåt. Dessa effekter påverkar nyckeltalen och jämförelse mellan åren försvåras, vilket kan ses som negativt för bolagen. Ett bolag belyser även att år med stora poster kan påverka följande års utdelning i viss mån. En nackdel som man kan se med den nuvarande standarden är att den ger bolagen en valmöjlighet hur de redovisar sina aktuariella vinster och förluster, vilket skapar sämre jämförbarhet av företagen för analytiker och andra intressenter. Detta är något som i och med den reviderade standarden med enhetliga regler försvinner och således ökar jämförbarheten. Ett företag lyfter fram att det kan ses som en nackdel att ta skulden i sin helhet i övrigt totalresultat då den påverkar eget kapital. Dock anser bolaget att det är relativt lätt för intressenterna att härleda bakomliggande faktorer. Detta anses

även kunna vara en av anledningarna till att man i dagsläget inte behöver förklara posten utåt i någon större utsträckning.

4.2 ÖVERGÅNGENS EFFEKTER

4.2.1 FÖRETAG SOM REDOVISAR ENLIGT KORRIDORMETODEN

En del av företagen uppger att övergången kommer att få en väsentlig påverkan på deras finansiella rapporter. Bolagen tror att bortagandet av korridormetoden kommer att generera en stor engångseffekt i eget kapital. Reduceringen påverkar således även nyckeltal kopplade till det egna kapitalet. Ett bolag belyser diskussionen kring nyckeltal och framför att övergången kommer att leda till försämrade nyckeltal för företag med stora aktuariella förluster som står inför bytet. Några företag spekulerar även i att det finns en risk att vissa bolag inte klarar av de villkor som är ställda av kreditgivare och ser det som möjligt att man från bankernas sida kommer göra någon justering i låneavtalen för detta eller att det sker en friskrivning i låneavtalen till följd av redovisningsförändringen. Då ett antal av bolagen ännu inte är klara med sina beräkningar är det svårt att uttala sig om exakt vilken påverkan förändringen i nyckeltal kommer att få. Ett bolag belyser även att det på sikt möjligen skulle kunna påverka företagets utdelningar något då den princip som fastställer storleken på utdelning utgår från en procent av nettoresultatet. I och med redueringen av eget kapital kommer företagen troligen även att öka sin avkastning i förhållande till eget kapital. Företagen räknar med högre volatilitet i övrigt totalresultat och en påverkan i rörelseresultatet i och med att den beräknade avkastningen på förvaltningstillgångarna minskar och ingår i rörelseresultatet. Ett företag belyser även att år med stora förändringar i de aktuariella antaganderna kan resultera i hårda slag i övrigt totalresultat.

En positiv effekt som lyfts fram av ett bolag är att det blir enklare för intressenter att se den verkliga skulden när man redovisar alla aktuariella vinster och förluster direkt. Dock anser två bolag att den verkliga skulden går att utläsa tämligen enkelt redan idag genom att läsa i noterna. De anser därför att redovisning av skulden direkt inte kommer utgöra någon väsentlig skillnad för intressenterna.

Ett företag belyser att den högre redovisade skuld som uppkommer i och med redovisning i övrigt totalresultat i vissa fall skulle kunna leda till försämrade låneavtal med en högre räntesats på hela finansieringen. Ett annat företag betonar att när det sker stora förändringar av redovisningsprinciper anpassar företaget sin målsättning angående nyckeltal och förklarar att kreditgivarna vanligtvis har förståelse för situationen. Företaget tycker även att det är viktigt att upplysa och utbilda kreditgivare och marknad om effekter vid förändrade redovisningsprinciper. Dock kan bolaget idag inte spekulera i reaktioner från dessa parter. Företagen anser även att pensionskostnaderna kommer påverkas då förväntad avkastning på förvaltningstillgångarna inte längre får användas då diskonteringsräntan ska utgöra grunden för värdering av både förpliktelser och tillgångar.

Förberedelserna inför bytet har varierat bland de olika bolagen, en del av företagen anger att de har räknat på de aktuariella förlusterna och presenterat detta i sin årsredovisning för 2011. Ett av företagen ska när första kvartalet är avslutat börja se över hur de ska beräkna och räkna om aktuella siffror så de har jämförelsetal till nästa år sammanställda inom kort. I ett bolag har primärt koncernsstaben som arbetar med finansiell rapportering förberetts genom inläsning och

förståelse av den nya standarden samt förståelse av effekterna som följer i stora drag. De har även arbetat med kommunikation i olika relevanta forum och utskott för att säkerställa att det förankras internt. Vidare har ett bolag valt att förbereda sig genom att finansavdelningen på företaget har fört diskussion med banker om att det borde ske justering i vissa låneavtal då det inte har hänt något i praktiken utan endast en redovisningsprincipsändring. Grundberäkningar som ska göras köps från diverse institut, den förberedelsen företaget själva kommer göra vad det gäller detta är att inför nästkommande årsskifte ge inblandade aktuarier aningen ändrade instruktioner.

Ett företag betonar att de har anordnat analytikerträffar vid samtliga rapporteringstillfällen där det i dagsläget inte har dykt upp mycket frågor kring revideringen. Med anledning av det begränsade intresset för revideringen anser bolaget att det överlag finns ett svagt intresse. De ser dock en möjlig förklaring till detta vilket skulle kunna vara att analytikerna inte har begripit vad som är på gång. Företaget spekulerar i att det möjligen kommer fler frågor i samband med att det dyker upp stora poster i rapporterna. Vid värdering av företag ser man på längre sikt och de tror därför inte att företagsvärderingar kommer att påverkas i någon större grad av förändringen. Ett företag belyser att det rent pedagogiskt kan bli ett problem för marknaden att förstå när övrigt totalresultat visar en lägre siffra än nettoresultatet, då det kan bli svårt för marknaden att tolka detta. Bolaget anser att ju fler poster man inkluderar i övrigt totalresultat desto svårare blir det att bedöma. Ett bolag spekulerar även i att det kommer att dyka upp fler frågeställningar om pensioner speciellt angående risker och avkastningar efter borttagandet av korridormetoden.

Positiva effekter som ett av bolagen tar upp är att även om alla skulder finns att utläsa idag i årsredovisningarna kommer det att ställas lägre krav på redovisningskunskapen hos intressenterna för att utläsa den verkliga skulden i sin helhet. Majoriteten anser även att de finner en klar fördel i den ökade jämförbarheten som uppkommer när samtliga företag redovisar enligt enhetliga principer. Dock ser ett bolag svårigheter i att jämföra exakt då det finns mycket tolkningar i IAS regelverk. Ett bolag belyser att en enhetlig metod är att föredra, men de hade föredragit korridormetoden då man både undviker slagen i balansräkningen och uppnår jämförbarhet mellan bolag.

Samtliga bolag lyfter fram att diskonteringsräntan är det antagande som genererar högst aktuariella vinster och förluster. På grund av den långa durationen i skulden får även mindre förändringar i diskonteringsräntan stora effekter på skuldens totala storlek. Ett bolag betonar att det i princip är det enda antagandet företaget kontinuerligt ser över. En förklaring till de stora förluster som är hänvisade till diskonteringsräntan är den sjunkande marknadsräntan under de senaste åren. Samtliga bolag ser över räntan en gång per år, en del företag belyser att det är dyrt att ta in en aktuarie så detta är inte något som man gör om det inte är nödvändigt. Företagen lyfter även fram att det inte är av lika stor vikt att ändra antaganden löpande om man redovisar enligt korridormetoden då effekten ofta hamnar inom gränsvärdet. Ett bolag påpekar att även om diskonteringsräntan ger störst effekt så anses den relativt lättberäknad, mer svårberäknande antaganden är exempelvis den framtida löneökningstakten.

4.2.2 FÖRETAG SOM REDOVISAR I ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Samtliga företag belyser att elimineringen av korridormetoden som alternativ redovisningsmetod kommer ge en mer rättvisande bild och öka jämförbarheten mellan företag, vilket underlättar för

externa parter att analysera posten. Vissa av bolagen tror att förändringen kan leda till att pensioner och aktuariella beräkningar kan få en större roll i kvartalsrapporterna, i och med stora poster som kan väntas tillkomma och kräver förklaringar mer frekvent än årsvis. Företagen menar att de bolag som tillämpar korridormetoden och tvingas byta metod kan drabbas av stora effekter på eget kapital. Ett företag påpekar att detta i sin tur kan påverka företagets nyckeltal som exempelvis sänkt soliditet. En möjlig effekt av den sänkta soliditeten skulle kunna vara sämre lånevillkor för vissa av de bolag som idag har stora aktuariella förluster. Något som även skulle kunna påverkas i samband med det reducerade egna kapitalet är en förändrad utdelningskapacitet för företag med höga aktuariella förluster. En intressant effekt som kan tänkas för de företag som övergår från korridormetoden är om de visar ett lägre eget kapital och uppnår samma avkastning i absoluta tal kommer de visa en högre avkastning på eget kapital vilket ett av bolagen betonar som anmärkningsvärt.

En del av företagen väntar en högre pensionskostnad för marknaden, i synnerhet för bolag med stora förvaltningstillgångar placerade i aktier. Då revideringen i IAS 19 gör att man endast får sätta en ränta motsvarande diskonteringsräntan på sina aktier, till skillnad från den marknadsmässiga avkastningen man antar i dagsläget, kan det på sikt tänkas leda till en omplacering i säkrare papper. Denna förändring i räntesats kommer troligen leda till ett lägre resultat i resultaträkningen eftersom diskonteringsräntan är lägre än den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångarna. Detta kan även påverka vissa nyckeltal som beräknas utifrån resultaträkningen, exempelvis vinst per aktie. Förändringen kommer däremot att ge en positiv effekt i övrigt totalresultat då skillnaden på den verkliga och beräknade avkastning på förvaltningstillgångarna kommer tas där. Det vill säga den aktuariella vinst som uppkommer när man beräknar en lägre avkastning på förvaltningstillgångarna än det faktiska utfallet.

Företagen belyser svårigheten kring aktuariella antaganden då de baseras på marknadsförhållanden där fluktuationer i ekonomin de senaste åren har bidragit till försämrade antaganden. Diskonteringsräntan är det antagande som genererar högst aktuariella vinster och förluster för majoriteten av företagen då marknadsräntorna tenderar att variera kraftigt över tid. Fallande räntor de senaste åren har lett till sänkt diskonteringsränta och därmed aktuariella förluster för bolagen. Ett av företagen hänför i dagsläget de största vinsterna och förlusterna till avkastning på förvaltningstillgångarna. Beräkningar av de aktuariella antagandena görs för majoriteten en gång per år och ses över kvartalsvis där revidering görs vid behov.

4.3 RAPPORTERADE FÖRVÄNTNINGAR AV ÖVERGÅNGEN:

För att få ytterligare information angående vad de företag som i dagsläget redovisar enligt korridormetoden väntar sig för effekter av den reviderade standarden har årsredovisningar från 2011 för de 24 bolag noterade Stockholmsbörsen Large Cap som idag tillämpar korridormetoden granskats mer ingående vilket har resulterat i följande resonemang.

Ett gemensamt drag för årsredovisningarna är att samtliga bolag har kommenterat övergången samt förändringarna i den reviderade standarden. Man kan även urskilja att samtliga bolag har en aktuariell förlust. En stor del av de kommentarer som lämnats är likartade och generellt består rapporterna av en god kvalitet samt innehåller en detaljerad beskrivning av de kvantitativa effekter som uppkommer i och med den kommande regelförändringen. Dock kan en viss

kvalitetskillnad urskiljas mellan den information som företagen väljer att presentera. Man kan urskilja att de stora bankerna presenterar en ytterst detaljerad förklaring angående bytet och effekterna som följer av övergången från korridormetoden. Även de bolag som uppger att de har stora aktuariella förluster som kommer ge en stor effekt på eget kapital tenderar att ha väl utförliga rapporter. Samtidigt som företag med mindre påverkan kommenterar revideringen mer kortfattat. Identifiering av att företagen har kommit olika långt i arbetet har även skett där sex av de studerade bolagen anger att de fortfarande befinner sig i en fas av analys och utvärdering av redovisning i övrigt totalresultat och att de av denna anledning inte kan kvantifiera datan. Dock är hälften av dessa bolag överens om att övergången kommer påverka företagets finansiella ställning. Majoriteten anger att förändringen kommer ha en väsentlig inverkan på respektive bolags koncernredovisning. Man kan endast urskilja ett företag på Large Cap som uppger att förändringarna i standarden bedöms få en obetydlig effekt på koncernens resultat. Majoriteten av företagen uppger att en övergång kommer generera ett högre pensionsåtagande och därmed leda till lägre balanserat vinstmedel. I och med redovisningen av samtliga historiskt oredovisade aktuariella vinster och förluster räknar företagen med en reducering av eget kapital i koncernen. Vidare effekter som bolagen väntar sig i förhållande till dagens korridormetod är större svängningar i eget kapital i och med att vinsterna och förlusterna får direkt genomslagskraft. Avskaffandet av förväntad avkastning på förvaltningstillgångarna som enligt den reviderade IAS 19 ska baseras på diskonteringsräntan beräknas leda till högre räntekostnader som därmed minskar rörelseresultatet. En förklaring till detta kan ses i att många bolag räknar med en högre förväntad avkastning än vad diskonteringsräntan genererar. Ytterligare en effekt som främst bankerna lyfter fram är sänkt räntetäckningsgrad, som en följd av det reducerade egna kapitalet. Kommentarer angående påverkan på nyckeltal presenterar endast ett av bolagen, vilka framför att en minskad soliditet kommer att uppstå som följd.

Av de studerade bolagen är det ytterst få som har valt att presentera de fördelar som finns med att redovisa i övrigt totalresultat i rapporterna, en fördel som går att identifiera är att pensionskostnaden över tid kan bli något mindre volatil eftersom aktuariella vinster och förluster inte längre kommer att amorteras av i resultaträkningen. Ett företag har även valt att lyfta fram vikten av harmonisering av regelverket som uppfylls bättre i och med revideringen.

5 ANALYS

I kapitlet framförs det empiriska material som presenterats ovan genom att ställas mot den teori och de tidigare studier som återfinns i referensramen. Presentationen av analysen är uppdelad efter de två forskningsfrågor som ligger till grund för studien.

Nedan presenteras det empiriska material som insamlats mot den teori och de tidigare studier som återfinns i referensramen genom att skapa en analys av de två delarna. Först framförs en analys av studiens första forskningsfråga och därefter följer en analys av den andra forskningsfrågan.

➤ *Vilken redovisningsprincip har de företag som inte tillämpar korridormetoden valt istället och vad har man haft för motiv till detta?*

Referensramen samt det empiriska material som återfinns i 4.1 Motiv till vald redovisningsmetod, är det som främst analyserats för att besvara den första forskningsfrågan. Denna del av analysen har resulterat i 5.1 Motiv till redovisning i övrigt totalresultat.

➤ *Vilka effekter kan företag på Stockholmsbörsen Large Cap som tvingas till ett byte från korridormetoden väntas få?*

Referensramen samt det empiriska material som utgör 4.2 Övergångens effekter och 4.3 Rapporterade förväntningar av övergången är det som i första hand analyserats för att besvara den andra forskningsfrågan. Denna del av analysen utgör 5.2 Effekter av korridormetodens borttagande.

5.1 MOTIV TILL REDOVISNING I ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Redovisning av aktuariella vinster och förluster direkt i resultaträkningen är något som endast ett fåtal bolag använder (Fasshauer, Glaum & Street, 2008; Morais, 2010) vilket även studien bekräftar då endast 9 % av bolagen på Stockholmsbörsen Large Cap valt att tillämpa metoden i sin årsredovisning för 2011. De intervjuade företagen som redovisar i övrigt totalresultat har valt att inte använda metoden då den ger stora slag i rörelseresultatet vilket även Fasshauer, Glaum och Street (2008) förklarar som en effekt vid redovisning direkt i resultatet.

Morais (2010) presenterar i sin studie att redovisning enligt korridormetoden är den mest använda metoden men poängterar även att redovisning i övrigt totalresultat tenderar att få allt fler anhängare. Morais teori bekräftas då vi kan se att 56 % av företagen på Stockholmsbörsen Large Cap fortfarande väljer att tillämpa korridormetoden. Dock anger de intervjuade företagen att vid val mellan redovisning direkt i resultaträkningen och övrigt totalresultat är den sistnämnda klart att föredra. I och med borttagandet av korridormetoden kommer således

företagen redovisa i övrigt totalresultat vilket styrker Morais studie kring ett ökat antal anhängare.

Den metod som används i störst utsträckning bortsett från korridormetoden är övrigt totalresultat (Fasshauer, Glaum & Street, 2008; Morais, 2010) vilket även studien bekräftar då 35 % av företagen på Stockholmsbörsen Large Cap tillämpar denna metod. Samtliga av de intervjuade företagen som redovisar i övrigt totalresultat belyser att metoden leder till en balansräkning som ger en mer rättvis bild av den pensionsskuld som bolaget besitter då man redovisar hela skulden i den period den uppkommer. Ett av de starkaste motiven till byte av redovisningsmetod som framförs av de företag som valt att övergå från korridormetoden till redovisning i övrigt totalresultat är just argumentet med en mer rättvisande bild. Detta belyser även Fasshauer, Glaum och Street (2008) och Morais (2010) som finner att en förklaring till att vissa företag valt redovisning i övrigt totalresultat är att metoden ger mer relevant information och ökad insyn i de finansiella rapporterna. En annan fördel som de intervjuade företagen framför i och med redovisning i övrigt totalresultat är att endast poster som är hänförliga till den specifika perioden finns med i rapporterna. Problematiken kring poster från tidigare år är även något som Beechy (2009) lyfter fram då han redogör för den risk som finns med att bolagets verkliga åtagande kan döljas i och med amortering av skulden. Hälften av företagen som redovisar i övrigt totalresultat anser att redovisning enligt korridormetoden resulterar i mer komplicerade rapporter som gör det svårt för en mindre insatt läsare att tyda företagets verkliga pensionsåtagande. En mer tydlig bild av företagets förpliktelser är även något som framförs i och med att en av de främsta anledningarna till borttagandet av korridormetoden är att uppnå en ökad begriplighet av redovisningen av aktuariella vinster och förluster (Exposure draft).

Ökad transparens i och med redovisning av aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat är något som Fasshauer, Glaum och Street (2008) belyser i sin studie som ett motiv till att övergå till övrigt totalresultat. Detta är dock något som endast ett fåtal företag som ingått i studien valt att ange i sin årsredovisning (Fasshauer, Glaum & Street, 2008). Av de företag som intervjuats och som tillämpar redovisning i övrigt totalresultat har vi funnit att samtliga framför ökad transparens som en fördel av väsentlig vikt, som kommer i och med tillämpande av metoden. Detta är dock något som endast framförs av hälften av de företag, som ingår i vår studie som redovisar enligt korridormetoden. Ett motiv till att redovisa i övrigt totalresultat som företagen belyser är att metoden minskar volatiliteten i resultaträkningen. Då de aktuariella vinsterna och förlusterna aldrig påverkar resultatet i förhållande till övriga metoder, vilket även Fasshauer, Glaum och Street (2008) redogör för i sin studie.

Något som lyfts fram som positivt av de intervjuade företagen är att redovisning i övrigt totalresultat aldrig påverkar företagets rörelseresultat. Dock har inte någon av företagen kommunicerat denna fördel i sin årsredovisning. Situationen med avsaknad av motiv i årsredovisningarna är något som även styrks av Fasshauer, Glaum och Street (2008) som i sin studie fann att ett fåtal företag belyst lägre volatilitet i resultaträkningen som ett motiv till redovisning i övrigt totalresultat.

Morais (2010) redogör för att chefers incitament kan ha påverkan vid val av redovisningsmetod. Något som kan ses intressant är att ett av företagen som redovisar i övrigt totalresultat belyser att interna styrta beräknas med resultat som grund, vilket skulle påverkas vid redovisning enligt

någon av de övriga metoderna, vilket kan ses som ett bidragande motiv till vald redovisningsmetod. Man påpekar även att den minskade volatiliteten i resultaträkningen är bra vid jämförelse mellan år och för att undvika svårprognostiserade poster.

Något som enligt Morais (2010) påverkar val av redovisningsmetod är bransch där hon i sin studie påvisar att finansiella institut i högre utsträckning tenderar att redovisa enligt korridormetoden i jämförelse till övriga branscher. Vår studie bekräftar att finansiella institut, enligt OMX Nasdaqs ICB sektor indelning, tenderar att använda korridormetoden. Av de finansiella institut noterade på Large Cap har 8 av 11 valt redovisning av aktuariella vinster och förluster enligt denna metod vilket motsvarar 73 procent. Något som även identifierats är att 10 av de 14 bolag som återfinns inom industri redovisar enligt korridormetoden, vilket motsvarar 71 procent. Den generella siffran för marknaden är 56 procent, således ligger både industri och de finansiella instituten klart över medeltalet för marknaden. Föregående resonemang tyder på att företagens karaktäristika kan spela in vid val av redovisningsmetod.

5.2 EFFEKTER AV KORRIDORMETODENS BORTTAGANDE

5.2.1 JÄMFÖRBARHET

Föreställningsramen anger att syftet med att redovisa enligt enhetliga principer är att öka jämförbarheten mellan både länder och företag. För att uppnå jämförbarhet krävs det således att värderingsprinciper samt presentationstekniker är likvärdiga för likartade transaktioner (Föreställningsram). Fasshauer, Glaum och Street (2008) lyfter fram att dagens standard brister i jämförbarhet då redovisningsprinciperna inte tillämpas konsekvent mellan bolag. Morais (2008a) betonar även problematiken med att ge tre möjliga redovisningsval av aktuariella vinster och förluster, forskning visar på att de olika metoderna används olika frekvent i olika länder, vilket ytterligare bidrar till försämrade jämförbarhet. Ett problem som lyfts fram av Beechy (2009) är när man tillämpar korridormetoden och ges möjligheten att amortera av ett högre belopp än vad standarden förespråkar, detta leder till att företagen redovisar enligt olika beräkningar vilket i sin tur leder till försämrade jämförbarhet. IASB belyser i exposure draft de främsta motiven med den reviderade standarden. Ett av motiven är just borttagandet av korridormetoden som alternativt redovisningsval, vilket ska leda till ökad jämförbarhet (Exposure Draft). Samtliga av de intervjuade företagen som redovisar i övrigt totalresultat betonar att elimineringen kommer att leda till ökad jämförbarhet mellan företag. De belyser även att detta underlättar för externa parter att analysera posten. Majoriteten av de intervjuade företagen som i dagsläget redovisar enligt korridormetoden anser även de att en effekt av elimineringen är ökad jämförbarhet, som uppkommer när samtliga företag redovisar enligt enhetliga principer. Dock reserverar sig ett av bolagen med att IAS 19 även efter revideringen innehåller mycket tolkningar vilket resulterar i att man inte uppnår exakt jämförbarhet på marknaden. Gordon och Gallery (2012) betonar problematiken med att reducera antalet redovisningsval då företag är olika och tvingas redovisa enligt samma metod. Dock är detta inte något som någon av de företag som ingått i vår studie belyser som en möjlig effekt.

5.2.2 REDUCERING AV EGET KAPITAL

Samtliga intervjuade företag är överens om att den största effekten i samband med övergången kommer att bli en ökad redovisad pensionsskuld samt en stor engångseffekt i eget kapital. Fasshauer, Glaum och Street (2008) kom i sin studie fram till att samtliga bolag som redovisat

enligt IFRS och valt en tidigare övergång till övrigt totalresultat har fått ett reducerat eget kapital till följd av aktuariella förluster. Bolagen hänför en stor del av förlusterna till diskonteringsräntan som de uppger vara det antagande som genererar högst aktuariella vinster och förluster. Fallande räntor de senaste åren har lett till sänkt ränta och därmed aktuariella förluster för bolagen. De intervjuade företagen som redovisar enligt korridormetoden uppger även att övergången till den reviderade IAS 19 kommer att få en väsentlig påverkan på deras redovisning. I samband med det reducerade egna kapitalet kommer kopplade nyckeltal att påverkas. Ett bolag spekulerar i att det möjligen på sikt skulle kunna påverka företagets utdelningar något. De belyser även att om man skulle leverera samma avkastning i förhållande till ett lägre eget kapital så skulle nyckeltal som räntabilitet på eget kapital påverkas positivt. Vidare redogör företaget för att en möjlig effekt av den högre redovisade pensionskulden i vissa låneavtal skulle kunna innebära att en högre räntesats på hela finansieringen. Ett antal av de intervjuade bolagen är dock ännu inte klara med exakta uträkningar och anser det därför svårt att uttala sig om viken påverkan förändringen får på nyckeltal och vilka effekter detta kommer att resultera i.

De intervjuade företagen som redovisar i övrigt totalresultat spekulerar i liknande effekter till följd av det reducerade egna kapitalet för de bolag som står inför en övergång. Ett företag belyser som ovan att företagets utdelningskapacitet kan påverkas, främst för bolag med stora aktuariella förluster. Ett annat företag har diskuterat med banker angående justering i vissa låneavtal till följd av det reducerade egna kapitalet. Fenomenet med ökad räntabilitet på eget kapital lyfts fram av ett bolag som anmärkningsvärt. Ett företag belyser även att det kan leda till sänkt soliditet.

Genom att studera årsredovisningarna för de bolag som idag redovisar enligt korridormetoden på Sockholmsbörsen Large Cap kan man utläsa att samtliga företag har aktuariella förluster och således räknar majoriteten av företagen med en reduktion i eget kapital i och med övergången. Fasshauer, Glaum och Street (2008) fann förutom att alla bolag som övergått från korridormetoden hade aktuariella förluster även att bolagen hade ofullständiga noter samt att de var olika utförliga. Noterna skiljde sig främst med avseende på de effekterna som företagen väntar med en övergång från korridormetoden. De fann även att företag som fick en relativt liten påverkan på eget kapital tenderade att ha mer utförliga rapporter med fokus på reduktionseffekten (Fasshauer, Glaum & Street 2008). Det man kan utläsa från årsredovisningarna som studerats är att de företag som angav att revideringen får en betydande påverkan på de finansiella rapporterna samt storbankerna väljer att ge en mer utförlig och beskrivande text angående revideringen och effekterna som följer med den. Detta visar alltså på att Fasshauer, Glaum och Streets (2008) slutsats att företag med en mindre påverkan på eget kapital redovisar mer utförliga rapporter inte överensstämmer med det observerade utfallet på Stockholmsbörsen Large Cap-lista.

5.2.3 PENSIONSINFORMATION, INVESTERARE OCH ANALYTIKER

Picconi (2006) finner i sin studie att investerare har svårare att ta till sig och analysera effekterna av företagets pensionsåtagande om den verkliga skulden enbart anges i noterna, vilket är fallet vid tillämpande av korridormetoden. Två av de intervjuade företagen som idag redovisar enligt korridormetoden bestrider resultaten i Picconis studie genom att framföra åsikten att all information angående deras pensionsåtagande finns att utläsa i noterna. Företagen anser därför

att en övergång till redovisning i övrigt totalresultat inte skulle bidra med en positiv effekt med hänseende till en större begriplighet gentemot intressenterna. Hann, Heflin och Subramanayam (2007) förkastar i sin studie det ena motivet till borttagande av korridormetoden, det vill säga att pensionsåtagandet ska bli mer begripligt och informativt. De anser att redovisning i övrigt totalresultat snarare kan leda till försämrad information då man blir tvungen att redovisa felaktiga antaganden som bygger på stora uppskattningar i sin helhet under perioden de inträffar. Forskarna finner av diskussionen ovan inte några positiva effekter med ett borttagande av korridormetoden, med avseende på den finansiella informationen (Hann, Heflin & Subramanayam 2007). Detta resonemang stödjer de intervjuade korridorföretagens åsikt om att all information redan finns tillgänglig för intressenterna. Samtidigt som studien går emot Picconis studie att intressenterna har svårt att ta till sig informationen när man redovisar enligt korridormetoden.

Gordon och Gallery (2012) framför att vid redovisning i övrigt totalresultat istället för korridormetoden ökar volatiliteten i övrigt totalresultat. Detta är även något som framförs i företagens årsredovisningar inför bytet. De intervjuade korridorföretagen belyser även en ökad volatilitet som en effekt de räknar med vid en övergång. Är då de aktuariella antagandena kräver stora justeringar resulterar detta i stora slag i övrigt totalresultat som man tidigare haft möjligheten att jämna ut i och med tillämpningen av korridormetoden. Företagen nämner även att detta kan leda till att det blir svårt för marknaden att tolka de ökade siffror som uppkommer i posten och att det möjligen kommer leda till mer krav på förklaringar utåt.

Fasshauer, Glaum och Street (2008) och Morais (2010) kommer i sin studie fram till att företagen inte motiverar övergången till övrigt totalresultat i någon hög grad. I vår studie kan vi se att samtliga företag motiverar övergången i årsredovisningen med att korridormetoden ska tas bort som redovisningsval. Dock kan man endast se ett mycket begränsat antal företag som väljer att lyfta upp någon positiv effekt som kommer i och med övergången från korridormetoden. De korridorföretag som intervjuats anger att de inte skulle valt att övergå till redovisning i övrigt totalresultat om korridormetoden funnits kvar som alternativ för redovisning av de aktuariella vinsterna och förlusterna vilket kan kopplas till Fasshauer, Glaum och Street (2008) som i sin studie belyser att ett borttagande av korridormetoden är nödvändigt för att få företag att sluta använda metoden.

6 SLUTSATS

Syftet med uppsatsen är att ta reda på varför vissa företag på Stockholmsbörsen inte tillämpar korridormetoden och vilken metod de valt istället, samt vad den reviderade standarden IAS 19 kan komma att få för effekt för företag som tvingas till ett byte från korridormetoden 2013. Nedan följer de slutsatser som studien har resulterat i, vilka presenteras utifrån de två forskningsfrågor som legat till grund för uppsatsen. Därefter följer reflektioner kring de dragna slutsatserna och avslutningsvis presenteras ett avsnitt för vidare forskning.

6.1 MOTIV TILL REDOVISNING I ÖVRIGT TOTALRESULTAT

Vår studie visar på att korridormetoden är det redovisningsval som har flest anhängare av de företag som är noterade på Stockholmsbörsen Large Cap-lista. Bland de företag som inte tillämpar korridormetoden har vi funnit att redovisning i övrigt totalresultat är den metod som företagen valt för redovisning av aktuariella vinster och förluster.

Det motiv som vi identifierat som starkast för att välja redovisning i övrigt totalresultat är att metoden ger en mer riktig bild av företagets pensionsförpliktelser. Något annat som lyfts fram som relevant är att endast poster från det år som årsredovisningen gäller ingår i de finansiella rapporterna. Redovisningsvalet anses även ge en högre transparens då man väljer att redovisa hela skulden. Vidare finner vi att företagen prioriterar att ge intressenter och analytiker större möjlighet att härleda företagets förpliktelser framför en lägre redovisad pensionsskuld. Ett annat motiv till att bolagen väljer att redovisa i övrigt totalresultat är att det inte påverkar volatiliteten i rörelseresultatet. Påverkan i resultatet är inte önskvärt vilket företagen undviker vid redovisning i övrigt totalresultat.

Studien bekräftar att redovisning direkt i resultat används av endast ett fåtal företag på marknaden och att finansiella institut tenderar att tillämpa korridormetoden i högre utsträckning än genomsnittet för marknaden. Vi finner även att korridormetoden används av procentuellt fler företag inom industri på Stockholmsbörsen Large Cap än genomsnittet för företag noterade på listan. Således tillämpar finansiella institut och industri redovisning i övrigt totalresultat i något lägre utsträckning än den resterande marknaden. Detta skulle kunna vara en indikator på att den sektor företaget verkar inom har en viss påverkan vid val av redovisningsmetod.

6.2 EFFEKTER AV KORRIDORMETODENS BORTTAGANDE

En effekt som identifierats i studien är att övergången till korridormetoden kommer att leda till ökad jämförbarhet mellan företagen i samband med att bolagen redovisar enligt enhetliga principer.

Studien visar att bolagen förväntar sig en ökad redovisad pensionsskuld och således en väsentlig

påverkan på redovisningen. Ytterligare en effekt som är identifierad är att övergången kommer att leda till reducerat eget kapital för de bolag som fortfarande tillämpar korridormetoden. Reduceringen väntas generera en stor engångseffekt i eget kapital för bolag med stora aktuariella förluster. Samtliga företag på Stockholmsbörsen Large Cap har observerats ha aktuariella förluster som i stor utsträckning är hänförlig till en sänkt diskonteringsränta de senaste åren. Vi har även identifierat att de försämrade nyckeltal som väntas genom det reducerade egna kapitalet kan generera problem med att uppfylla de krav som kreditgivare ställer vilket således kan leda till försämrade låneavtal för företag med stora aktuariella förluster. En anmärkningsvärd effekt kan bli att företagen får en bättre avkastning på eget kapital på grund av reducerat eget kapital. Dock är detta osäkra prognoser då studien finner att många bolag ännu ej är klara med vilka effekter borttagandet kommer att generera.

Ytterligare en effekt som väntas uppkomma i och med borttagandet av korridormetoden är krav på ökade förklaringar till marknaden i samband med att volatiliteten ökar i övrigt totalresultat. Slutligen har studien observerat att företagen på marknaden är oeniga angående tillämpning av övrigt totalresultat. Om redovisning enligt korridormetoden fortfarande varit ett alternativ hade en stor del av de företag som tillämpar korridormetoden idag även fortsatt att redovisa enligt denna.

6.3 REFLEKTIONER

IASB är en bra bit på vägen mot en ökad harmonisering och jämförbarhet internationellt. Dock finns det fortfarande brister då IASB:s regelverk innehåller mycket tolkningar vilket kan leda till att full jämförbarhet är svårt att uppnå. IAS 19 ger även efter revideringen utrymme för att basera diskonteringsräntan på olika variabler i olika länder vilket ger en stor effekt på den redovisade skulden oavsett vilken metod man tillämpar. Denna variation i redovisad skuld går emot den kvalitativa egenskapen jämförbarhet.

6.4 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING

Efter dragna slutsatser ovan anser vi att det skulle vara intressant att efter 2013 undersöka hur marknaden påverkades av övergången till redovisning av aktuariella vinster och förluster i övrigt totalresultat. Om de förväntade effekterna sammanföll med det faktiska utfallet. Samt även om de företag som redovisar enligt korridormetoden idag som ställer sig skeptiska till borttagandet har bytt uppfattning efter att ha börjat tillämpat metoden. Intressant skulle även vara att se om fler företag valt att börja tillämpa avgiftsbestämd redovisning. Det vore även intressant att studera om kreditgivarna har utbildats inom området efter övergången och hur de har ställt sig till företagens förändrade nyckeltal.

7 KÄLLFÖRTECKNING

7.1 KÄLLOR

- Ahlin, M, Ivarsson, V. (2011). Förändringen av IAS 19 - Ljus eller mörker i slutet av korridoren?, Magisteruppsats vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Företagsekonomiska institutionen
- Beechy, T H. (2009). The many challenges of pension accounting. *Accounting Perspectives*, vol. 8, issue 2, p. 91-111
- Bryman, A, Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber ekonomi
- D'Andrea, F. (2011). Accounting for change, *Benefits Canada*, 07037732, Oct2011, vol. 35, issue 9, p. 45-45
- Edlund, C. Persson, C. (2011). Nyheter som ska tillämpas i samband med upprättande av bokslut 2012 eller senare, *Balans*, nr 12
- Ericsson. J Janzon. C. (2006). Ändrade regler för pensionsredovisning. *Balans*, nr 1
- Ernst&Young-remissvar: http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/7D73ACD9-3322-4743-85AD-F1E5D09D1BCC/16559/20100906180925_CommentLetterDefinedBenefitPlans_ProposedamendmentstoIAS19.pdf (tillgänglig 28052012)
- Exposure draft - defined benefit plans, *Proposed amendments to IAS 19*
<http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/A366AC39-6AE3-4516-A81D-ACFB4A9E5D42/0/EDIAS19DefinedBenefitx.pdf> (tillgänglig 28052012)
- FAR-remissvar:
http://www.far.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR_2010/FAR_TYCKER/REMISSVAR/REDOVISNING/DEFINED%20BENEFIT%20PLANS%20IAS19/ED%20IAS%2019%20COMPLETE.GA.PDF (tillgänglig 28052012)
- Fasshauer, J., Glaum, M & Street. D. (2008). Adoption of IAS 19 by Europe's premier listed companies: Corridor approach versus full recognition, ACCA:
http://www2.accaglobal.com/pubs/general/activities/research/research_archive/rr-100-001.pdf (tillgänglig 12052012)
- Fasshauer, J., Glaum, M. & Street D. (2008). Adoption of IAS 19R by Europe's premier listed companies: Corridor approach versus full recognition Summary of an ACCA research monograph. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, vol. p. 113–122

Glaum, M. (2009). Pension accounting and research. *Accounting & Business Research*, Special issue, vol. 39, issue 3, p. 273-311

Gordon, I. Gallery, N. (2012). Assessing financial reporting comparability across institutional settings: the case of pension accounting, *The British Review*, vol. 44, issue 1, p. 11-20

Hann, R.N, Heflin, F & Subramanayam. K.R. (2007). Fair-value pension accounting, *Journal of Accounting and Economics*, vol. 44, issue 3, p. 328-358

Holme, M.I, Krohn S, B. (1997). *Forskningsmetodik - Om kvalitativa och kvantitativa metoder* (Andra upplagan). Lund: Studentlitteratur AB

IAS 19 Ersättningar till anställda. FAR SRS Förlag AB

IASB:s föreställningsram för utformning av finansiella rapporter. FAR SRS Förlag AB

IASB: http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/BC7FA133-F019-42A4-9CAE-682CA5EE576A/0/DP_AmendmentstoIAS19_WEBSITE.pdf (tillgänglig 15052012)

IFRSa: <http://www.ifrs.org/The+organisation/IASCF+and+IASB.htm> (tillgänglig 15052012)

IFRSb: <http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Post-employment+Benefits+%28including+Pensions%29/Defined+Benefit+Plans/Defined+Benefit+Plans.htm> (tillgänglig 16052012)

IFRSc: <http://www.ifrs.org/Current+Projects/IASB+Projects/Post-employment+Benefits+%28including+Pensions%29/Defined+Benefit+Plans/Comment+Letters/Comment+Letters.htm> (tillgänglig 25052012)

Jacobsen, D.I (2002) *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur

Marton.J. (2012) Strider svensk användning av diskonteringsräntan mot IAS 19? *Balans nr 5*

Marton, J. Lumsden, M. Lundqvist, P. Pettersson, A-K. & Rimmel, G. (2010), *IFRS – i teori och praktik (2:a upplagan)*. Stockholm: Bonnier utbildning

Mauritzon, M. (2012) *Dagens industri*
<http://www.ad.se.ezproxy.ub.gu.se/aa/aa.php?zbwsession=0100460050060000330392>
(tillgänglig 15052012)

Morais A.I. (2008a). Actuarial gains and losses: the choice of the accounting method, *Accounting in Europe*, vol. 5, no.2, p. 127-139

Morais, A.I. (2008b). Value relevance of alternative methods of accounting for actuarial gains and losses, *Working Paper Series*

Morais, A.I. (2010). Actuarial gains and losses: the determinants of the accounting method, *Pacific Accounting Review*, vol. 22, issue:1, p. 42-56

Nasdaq OMX Nordic : <http://www.nasdaqomxnordic.com/aktier/> (tillgänglig 16042012)

Picconi, M. (2006). The Perils of Pensions: Does Pension Accounting Lead Investors and Analysts Astray? *The Accounting Review*, vol. 81, no. 4, p. 925-955

SPP:http://www.spp.se/site/spp.nsf/Pages/safungerarpensionenprivat.html?OpenDocument&WT.ac=sa_fungerar_pensionen_box1 (tillgänglig 06052012)

SEB årsredovisning 2011: <http://www.scribd.com/doc/84311343/SEB-s-%C3%85rsredovisning-2011> (tillgänglig 28042012)

Thomasson, J, Arvidson, P. (2006). *Den nya affärsredovisningen*. Malmö: Liber

Volvo årsredovisning 2011:

http://www3.volvo.com/investors/finrep/ar11/ar_2011_sve.pdf (tillgänglig 28042012)

7.2 ÅRSREDOVISNINGAR

Årsredovisningar från samtliga bolag noterade på Stockholmsbörsen Large Cap lista 16 maj 2012.

7.3 INTERVJUER

Alfa Laval, Dag Olsson. 23 maj 2012

Hexagon, Charlotte Anderberg. 8 maj 2012

NCC, Hans Börjesson. 8 maj 2012

Sandvik, Thomas Sundling. 15 maj 2012

Scania, Elisabeth Andersson. 7 maj 2012

Securitas, Jeanette Alexandrow. 11 maj 2012

Skanska, Peter Magnusson. 4 maj 2012

SKF, Johanna Widlund. 22 maj 2012

BILAGOR

BILAGA 1

FÖRETAG	METOD		
ABB Ltd	GAAP	Lundin Petroleum	Direkt mot resultat
Alfa Laval	Korridor	Meda	Korridor
Alliance Oil	Avgiftsbestämd	Melker Schöring	Avgiftsbestämd
ASSA ABLOY	Korridor	Millicom	Avgiftsbestämd
AstraZeneca	Övrigt totalresultat	Modern Times Group	Avgiftsbestämd
Atlas Copco	Korridor	NCC	Korridor
Atrium Ljungberg	Avgiftsbestämd	Nordea Bank	Korridor
Autoliv SDB	GAAP	Oriflame, SDB	Avgiftsbestämd
Axfood	Korridor	Peab	Korridor
Boliden	Korridor	Ratos	Korridor
Castellum	Avgiftsbestämd	SAAB	Korridor
Electrolux	Korridor	Sandvik	Korridor
Elekta	Direkt mot resultat	SCA	Övrigt totalresultat
Ericsson	Övrigt totalresultat	SCANIA	Övrigt totalresultat
Fabege	Korridor	SEB	Korridor
Getinge	Övrigt totalresultat	Securitas	Övrigt totalresultat
Hakon Invest	Direkt mot resultat	Semafo	GAAP
Hennes & Mauritz	Direkt mot resultat	Skanska	Övrigt totalresultat
Hexagon	Korridor	SKF	Övrigt totalresultat
Holmen	Övrigt totalresultat	SSAB	Övrigt totalresultat
Hufvudstaden	Avgiftsbestämd	Stora Enso	Övrigt totalresultat
Husqvarna	Korridor	Svenska Handelsbanken	Korridor
Industrivärden	Korridor	Swedbank	Korridor
Investor	Övrigt totalresultat	Swedish Match	Övrigt totalresultat
Kinnevik	Övrigt totalresultat	Tele2	Avgiftsbestämd
Latour	Korridor	TeliaSonera	Korridor
Lundbergföretagen	Övrigt totalresultat	Tieto Oyj	Avgiftsbestämd
Lundin Mining	GAAP	Trelleborg	Korridor
		Wallenstam	Avgiftsbestämd
		Volvo	Korridor

BILAGA 2

FÖRETAG	METOD	SEKTOR	BYTE
Alfa Laval	Korridor	Industri	
Atlas Copco	Korridor	Industri	
Hexagon	Korridor	Industri	
NCC	Korridor	Industri	
Peab	Korridor	Industri	
SAAB	Korridor	Industri	
Sandvik	Korridor	Industri	
SCANIA	Övrigt totalresultat	Industri	Från direkt mot resultat 2005
Securitas	Övrigt totalresultat	Industri	Från korridor 2006
Skanska	Övrigt totalresultat	Industri	Från korridor 2006
SKF	Övrigt totalresultat	Industri	Från korridor 2008

BILAGA 3

Oredovisade aktuariella vinster och förluster/ totalt eget kapital:
1. SAAB 20,49 %
2. NCC 16,12 %
3. Volvo 13,93 %
4. Sandvik 9,98 %
5. Alfa Laval 6,85 %
6. Assa Abloy 4,47 %
7. Hexagon 2,76 %
8. Atlas Copco 2,65 %
9. Trelleborg 1,94 %
10. Peab 0,25 %

BILAGA 4

- Vad är de främsta anledningarna till att ni har fortsatt att redovisa enligt korridormetoden och vad ser ni för fördelar med denna?
- Vad väntar ni er för effekter i och med övergången från korridormetoden?
- Hur har ni förberett er inför bytet?
- Vad ser ni för fördelar/ nackdelar med att redovisa i övrigt totalresultat?

- Vilket aktuariellt antagande anser ni genererar högst aktuariella vinster och förluster?
- Vad tror ni kommer bli effekten av den reviderade standarden för marknaden?

BILAGA 5

- Vad är de främsta anledningarna till att ni har valt att redovisa i övrigt totalresultat och inte enligt korridormetoden?
- Vad ser ni för fördelar/ nackdelar med att redovisa i övrigt totalresultat?
- Vilket aktuariellt antagande anser ni genererar högst aktuariella vinster och förluster?
- Vad tror ni kommer bli effekten av den reviderade standarden för marknaden?